

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO

**ZUNANJA REVIZIJA PODJETIJ V STEČAJU,
LIKVIDACIJI IN PRISILNI PORAVNAVI
(primer Slovenije)**

Ljubljana, februar 2006

PETRA MARINČ

IZJAVA

Študentka Petra Marinč izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom Slavke Kavčič in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis: _____

KAZALO

1	UVOD	1
2	STEČAJ, LIKVIDACIJA IN PRISILNA PORAVNAVA	2
2.1	STEČAJ	2
2.2	LIKVIDACIJA	3
2.3	PRISILNA PORAVNAVA	4
2.4	BISTVENA RAZLIKA MED STEČAJEM, LIKVIDACIJO IN PRISILNO PORAVNAVO	4
3	STEČAJ, LIKVIDACIJA IN PRISILNA PORAVNAVA V SLOVENIJI	5
3.1	SLOVENSKA ZAKONODAJA V ZVEZI S STEČAJEM, LIKVIDACIJO IN PRISILNO PORAVNAVO	5
3.1.1	<i>Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (v nadaljevanju ZPPSL)</i>	5
3.1.1.1	Določbe ZPPSL v stečajnem postopku	5
3.1.1.2	Določbe ZPPSL v likvidacijskem postopku.....	9
3.1.1.3	Določbe ZPPSL v postopku prisilne poravnave	10
3.1.2	<i>Zakon o finančnem poslovanju podjetij (v nadaljevanju ZFPPOd)</i>	14
3.1.2.1	Finančno poslovanje podjetij	15
3.1.2.2	Izbris gospodarskih družb iz registra brez likvidacije.....	17
3.2	RAČUNOVODSKA POROČILA PODJETIJ V STEČAJU, LIKVIDACIJI IN PRISILNI PORAVNAVI	18
3.2.1	<i>Računovodska poročila podjetij v stečaju</i>	18
3.2.2	<i>Računovodska poročila podjetij v likvidaciji</i>	22
3.2.3	<i>Računovodska poročila podjetij v prisilni poravnavi</i>	22
3.2.4	<i>Vloga stečajnega, likvidacijskega upravitelja in upravitelja prisilne poravnave (po ZPPSL)</i>	23
4	ZUNANJA REVIZIJA PODJETIJ V STEČAJU, LIKVIDACIJI IN PRISILNI PORAVNAVI	24
4.1	ZNAČILNOSTI REVIZIJE RAČUNOVODSKIH IZKAZOV	24
4.1.1	<i>Obveznost revizije pri podjetjih v stečaju, prisilni poravnavi in likvidaciji v Sloveniji</i>	25
4.1.2	<i>Vloga revizije pri odkrivanju krize v podjetju</i>	26
4.1.2.1	Časovna neomejenost delovanja podjetja in kriza v podjetju	26
4.1.2.2	Vloga revizorja pri odkrivanju kriz	27
4.2	POSEBNOSTI REVIZIJE PODJETIJ V STEČAJU	28
4.3	POSEBNOSTI REVIZIJE PODJETIJ V LIKVIDACIJI	30
4.4	POSEBNOSTI REVIZIJE PODJETIJ V PRISILNI PORAVNAVI	33
4.5	PRAKTIČNI PRIMER IZDELOVANJA BILANC IN IZKAZOV PRI STEČAJNEM POSTOPKU IN VLOGA REVIZORJA	36
4.5.1	<i>Napake, prevare in zlorabe</i>	38
5	SKLEP	40
6	LITERATURA IN VIRI	41
	PRILOGE	

1 UVOD

Temeljni cilj podjetja v tržnem gospodarstvu je njegova dolgoročna rast ob doseganju največje tržne vrednosti lastniškega kapitala. Temeljni pogoj za doseganje tega cilja je dolgoročna plačilna sposobnost podjetja, torej sposobnost podjetja zagotavljati plačilno sposobnost za celotno obdobje poslovanja. Z zagotavljanjem tega pogoja podjetje zagotavlja tudi pogoje za uresničitev interesov vseh družbenih skupin, katerih interese podjetje povezuje.

»O krizi v podjetju govorimo takrat, ko je podjetje v bolezenskem stanju. Na neki stopnji razvoja podjetje ni učinkovito in/ali uspešno zaradi različnih vzrokov v okolju in/ali v sebi samem. Za odpravo krize sta možni le dve poti: ozdravitev (sanacija) poslovanja ali pa smrt (likvidacija) podjetja z vsemi možnimi oblikami» (Repovž, 1993, str. 47).

Ko je podjetje v finančnih težavah, s tem niso ogroženi zgolj interesi njegovih lastnikov in njegovih zaposlenih. Plačilna nesposobnost posameznega podjetja namreč ogrozi tudi plačilno sposobnost drugih podjetij, s katerimi posluje in s tem interese lastnikov in zaposlenih v teh podjetjih. Za takšno podjetje ne velja predpostavka časovne neomejenosti delovanja oziroma predpostavka delujočega podjetja, temveč velja, da je vrednost delujočega podjetja manjša od vrednosti, ki jo ugotovi upravitelj.

Glavni vzroki za slab finančni položaj dolžnika so lahko slabo vodstvo podjetja, neustrezen finančni nadzor, šibka konkurenčnost, veliki stroški, spremembe v tržnem povpraševanju, neugodne spremembe cen, neustrezno delovanje na trgu, veliki projekti, ki ne prinesejo želenih rezultatov, prevzemi, finančna politika in trgovanje, ki presega finančne zmogljivosti podjetja, večletne izgube v poslovanju in posledično kapitalske neustreznosti in prezadolženosti, premajhna podpora države ali pomanjkljivo znanje v podjetju.

Dolgoročno plačilno nesposobnost ali prezadolženost dolžnika je včasih mogoče odpraviti s prisilno poravnavo in finančno reorganizacijo ter poplačilom upnikov. Če to ni mogoče, pride do njegovega stečaja ali likvidacije.

Cilj mojega diplomskega dela je prikazati, kakšno je delo revizije v primerih nesolventnih podjetij in kako je potrebno pomagati podjetjem ter njegovim lastnikom, ki so v finančnih težavah, in upnikom, da bodo iz dolžnikovega premoženja dobili kar največ povrnjenih sredstev. K pisanju diplomskega dela me je spodbudilo zanimanje za revizorjevo delo v primerih, ko so podjetja v slabem finančnem položaju.

Moje delo je sestavljeno iz uvoda (prvo poglavje) in petih vsebinskih poglavij.

Drugo poglavje opisuje pojme stečaj, prisilna poravnava in likvidacija. V tretjem poglavju sem podrobno razložila dva zakona v Sloveniji, ki se nanašata na podjetja v krizi, to sta Zakon

o stečaju, prisilni poravnavi in likvidaciji in Zakon o finančnem poslovanju podjetja. Še posebej sem izpostavila pojem plačilna nedisciplina. V tem poglavju sem tudi opisala vsa računovodska poročila, ki jih mora pripraviti podjetje, ki je v prisilni poravnavi, stečaju ali likvidaciji, izpostavila sem tudi vlogo stečajnega, likvidacijskega upravitelja in upravitelja prisilne poravnave.

Četrto poglavje sem namenila opisu zunanje revizije, predvsem značilnostim revizije računovodskih izkazov, razložila pa sem tudi, kaj pomeni izraz going concern oziroma delujoče podjetje in kakšna je vloga revizije pri odkrivanju krize v podjetju. V tem poglavju sem opisala še posebnosti revizijskih postopkov podjetij v stečaju, prisilni poravnavi ali likvidaciji. V petem poglavju povzemam glavne ugotovitve.

2 STEČAJ, LIKVIDACIJA IN PRISILNA PORAVNAVA

2.1 Stečaj

»Stečaj lahko predlagajo upniki ali sam dolžnik, kadar ugotovijo, da je zaradi dalj časa trajajoče plačilne nesposobnosti in prezadolženosti nadaljevanje dolžnikovega poslovanja v nespremenjenem obsegu škodljivo, ker se z njim zmanjšuje dolžnikovo premoženje in s tem tudi možnosti upnikov za poplačilo njihovih terjatev, pa tudi poplačilo družbenikov iz ostanka stečajne mase. Načeloma se stečajni postopek uvede z vložitvijo pisnega predloga, brez predloga pa v naslednjih primerih: kadar v okviru postopka prisilne poravnave poravnalni senat na podlagi obrazložitve upnikov ugotovi, da ni možnosti, da bi dolžnik izpolnil obveznosti na podlagi predloga za prisilno poravnavo; če upniki na naroku za prisilno poravnavo zavrnejo njeno sklenitev, ker pri glasovanju ni dosežena večina, potrebna za njeno sprejetje; če ga predlaga likvidacijski upravitelj, ker likvidacijska masa ne omogoča poplačila celotnih terjatev vseh upnikov« (Hieng, Hieng, 1996, str. 146-147).

Wood (1995, str. 33-34) je opisal razloge za stečaj takole: stečaj je povzročen zaradi nesreče (misfortune) ali slabega upravljanja ali s kombinacijo obojega. Slaba uprava oziroma gospodarjenje vključuje slabe proizvode, prezadolženost, preveliko število zaposlenih, neustrezne finančne kontrole, nepripravljenost na poslovne cikle, zgrešene kratkoročne zadolženosti, občutljive na preobrate namesto dolgoročnega vlaganja. Wood pravi, da so nekateri stečaji povzročeni z goljufijami posloводства in z goljufijami dolžnikov. V ZDA uporabljajo poleg stečaja tudi prostovoljen dogovor. Prostovoljen dogovor (CVA - company voluntary agreement) je neka alternativa stečaju v večini primerov. Če podjetje lahko prikaže, da ni insolventno in da ima sposobnosti ustvarjati prihodke, potem je prostovoljen dogovor uspešen. V določenem času mora dolžnik plačati svojim upnikom določene vsote denarja v skladu s plačilnimi sposobnostmi dolžnika, namen pa je zmanjšati pritisk dolžnika pri plačevanju dolgov (Alternatives to bankruptcy, 2005).

Namen stečaja je pravično obravnavanje upnikov takrat, ko dolžnikovega premoženja ni dovolj za celotno poplačilo terjatev vseh upnikov. Tako lahko upniki dosežejo hkratno poplačilo svojih terjatev iz prodaje premoženja.

2.2 Likvidacija

Ločimo dve vrsti likvidacije: prostovoljna (redna, primarna) likvidacija je tista, o kateri odločajo družbeniki oziroma delničarji. Ti tudi sami predlagajo in izvedejo likvidacijski postopek. Prisilna likvidacija (sekundarna) je postopek za prenehanje obstoja gospodarske organizacije. To je tista likvidacija, o kateri odloča sodišče in jo opravi sodišče v sodnem postopku likvidacije (Leksikon Cankarjeve založbe, 1994, str. 1013). Razlika med primarno in sekundarno likvidacijo (Corporate Liquidity, 1993, str. 290-293) je, da primarna ne moti normalnega poslovanja družbe. Viri sekundarne likvidacije pa zahtevajo neprestana prekinjanja v podjetju.

»Likvidacija je način prenehanja podjetja po volji lastnikov (prostovoljno prenehanje) ali na podlagi zakona (prisilno prenehanje), pri čemer pa ne smejo biti prizadeti interesi upnikov. Pri likvidacijskem postopku upniki varujejo svoje pravice in interese na enak način kot pri rednem poslovanju podjetja« (Kolenc, 1995, str. 7).

V knjižnem delu avtorjev Westona, Siua in Johnsona (2001, str. 407) je likvidacija opisana kot neprostovoljna ali prostovoljna, vendar avtorji pravijo, da ima prostovoljna več pozitivne naravnosti. Kadar se lahko podjetje v težavah reši po delih ali v celoti za neko vsoto, ki presega tržno vrednost, avtorji navajajo, da je potem možnost, da so delničarji poplačani, večja. To pa želi predvsem poslovodstvo, ki podjetja v krizi kupuje in potem samo sproži likvidacijo.

Prostovoljna (redna) likvidacija pomeni, da po opravljenem likvidacijskem postopku podjetje preneha kot pravna oseba. Likvidacijski postopek se vedno opravi po prenehanju podjetja (Kolenc, 1995, str. 7). Legal Framework for Business in Slovenia (1995, str. 302) opisuje, da družba lahko preneha, če uprava ne deluje več kot dvanajst mesecev, če sodišče najde neveljavno registracijo podjetja ali po nalogu sodišča.

Namen likvidacijskega postopka je varstvo upnikov in razdelitev preostanka premoženja med lastnike oziroma družbenike. Če premoženje podjetja ne zadošča za poplačilo vseh terjatev upnikov v celoti z zakonskimi obrestmi vred (v likvidacijskem postopku se terjatve upnikov praviloma v celoti poravnajo), se likvidacijski postopek ne more opraviti, ampak mora podjetje prenehati po stečajnem postopku.

2.3 Prisilna poravnava

Prisilno poravnavo lahko predlaga dolžnik, kadar zaradi dalj časa trajajoče plačilne nesposobnosti in prezadolženosti ne more poravnovati obveznosti do svojih upnikov, vendar sodi, da za saniranje ni nujna uvedba stečajnega postopka. Postopek prisilne poravnave lahko v okviru stečajnega postopka predlaga stečajni upravitelj oziroma lastniki s kapitalsko večino. Da se postopek prisilne poravnave lahko izpelje, se morajo z njim strinjati upniki. Dolžnik je prepričan, da lahko z uspešno izpeljano prisilno poravnavo in načrtom finančne reorganizacije trajno izboljša svoj ekonomsko-finančni položaj in omogoči uspešno nadaljevanje poslovanja. Želi torej odložiti plačilo zapadlih obveznosti do upnikov, torej želi izboljšati svoj trenutni položaj, z načrtom finančne reorganizacije pa želi svoj ekonomsko-finančni položaj dolgoročno utrditi (Hieng, 1996, str. 127).

Če je prisilna poravnava sprejeta, dolžnik ni dolžan plačati upnikom vsoto, ki presega odstotek vsote, ki je bila potrjena; plačilni roki so podaljšani v skladu s pogoji o prisilni poravnavi. Potrjena prisilna poravnava vpliva na upnike, ki so volili proti prisilni poravnavi in na tiste upnike, ki niso sporočili svojih terjatev v postopku prisilne poravnave (Legal Framework for Business in Slovenia, 1995, str. 304).

Prisilna poravnava se začne nad dolžnikom, ki je dalj časa plačilno nesposoben (insolventen) ali prezadolžen. Namen prisilne poravnave je dolžniku omogočiti, da z izvedbo ustreznih metod finančne reorganizacije zagotovi pogoje za nadaljnje poslovanje. Medtem ko stečaj pomeni konec poslovanja podjetja, pomeni prisilna poravnava neke vrste sanacijo (Movrin, 2003).

2.4 Bistvena razlika med stečajem, likvidacijo in prisilno poravnavo

Likvidacijski postopek se vedno opravi po prenehanju družbe, če ne preneha obstajati s stečajem oziroma če ne gre za prenehanje na podlagi združitve, kjer se prenese premoženje v drug pravni subjekt in ni potrebna likvidacija. V stečajnem postopku pa gre za združitev tako faze prenehanja v ožjem smislu kot tudi likvidacijskega postopka, kjer pa gre za posebna pravila za poplačilo upnikov in razdelitev premoženja. Likvidacijski postopek, tako redni kot tudi prisilni, se izvede le v primeru, če je na razpolago dovolj likvidacijske mase, ki bo poplačala vse upnike. V nasprotnem primeru se izvede stečajni postopek. Tako je bistvena razlika med stečajem in likvidacijo v tem, da likvidacijski postopek sam po sebi nima nobenih materialnopravnih posledic za premoženjskopravna vprašanja, za usodo pravnih poslov in drugih posledic, ki so določene kot pravne posledice začetka stečajnega postopka. V likvidacijskem postopku je poslovodstvo dolžno pripeljati družbo k prenehanju. Zaradi tega je likvidacijski postopek v odnosu do stečajnega postopka svobodnejši (Kocbek, 1994, str. 65-69). Prisilna poravnava pa je poskus, da dolžnik dokaže, da je zmožen sanirati svoje stanje, ustrezno poplačati upnike in nadaljevati poslovanje. Bistvena razlika med stečajem,

likvidacijo in prisilno poravnavo je v tem, da se s prisilno poravnavo poskuša podjetje sanirati, medtem ko likvidacija in stečaj pomenita prekinitev poslovanja podjetja.

3 STEČAJ, LIKVIDACIJA IN PRISILNA PORAVNAVA V SLOVENIJI

3.1 Slovenska zakonodaja v zvezi s stečajem, likvidacijo in prisilno poravnavo

3.1.1 Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (v nadaljevanju ZPPSL)

ZPPSL (Ur. l. RS, št. 67/93, 74/94, 8/96, 25/97, 39/97, 1/99, 52/99, 101/01, 42/02, 58/03) je temeljni predpis, ki v Republiki Sloveniji ureja področje stečaja, likvidacije in prisilne poravnave. V nadaljevanju opisujem najpomembnejše značilnosti zakona za podjetja v stečaju, likvidaciji ali prisilni poravnavi.

3.1.1.1 Določbe ZPPSL v stečajnem postopku

Uvedba in začetek stečajnega postopka

Stečajni postopek poteka v dveh fazah. Prva faza, odločanje o začetku stečajnega postopka, se začne z vložitvijo predloga za začetek postopka, ki ga lahko vloži dolžnik, upnik ali osebno odgovorni družbenik. Predlagatelj mora utemeljiti obstoj stečajnega razloga (plačilna nesposobnost in/ali prezadolženost). Dolžnikov predlog vsebuje število upnikov (najmanj dva), dolžnik naj bi navedel tudi podatke o premoženju (ki bi prišlo v stečajno maso), zato naj bi priložil zadnjo bilanco stanja. Če predlaga začetek upnik, mora z verodostojno listino dokazati obstoj svoje terjatve, imenoval pa naj bi vsaj še enega upnika. Predlagatelj mora plačati predujem za stroške do začetka postopka. S tem procesnim dejanjem se stečajni postopek uvede. Ta faza se lahko konča na enega od naslednjih načinov: z ustavitvijo postopka zaradi umika predloga; z zavrženim predlogom, ker predlagatelj ni založil predujma oziroma ker niso izpolnjene druge procesne predpostavke za začetek postopka; upravitelj lahko odstopi od pogodbe, če v času postopka niti dolžnik niti druga pogodbeni stranka nista izpolnila svoje pogodbene obveznosti; z zavrnitvijo predloga, če je predlog vložil upnik in ni dokazal obstoja stečajnega razloga; če se ugotovi, da je dolžnik postal solventen; če stečajni senat med postopkom ugotovi, da premoženje, ki bi prišlo v stečajno maso, ne zadošča niti za stroške stečajnega postopka, razen v izjemnih primerih; z izdajo sklepa o začetku stečajnega postopka, in sicer se upnike obvesti z oklicem, ki se nabije na oglasno desko sodišča (tu nastanejo pravne posledice) in objavi v Uradnem listu Republike Slovenije (v nadaljevanju Ur. l. RS).

S tem se začne druga faza postopka, ko ima glavno vlogo sodišče, ki se določi glede na dolžnikov sedež. Organi stečajnega postopka so stečajni senat (senat treh sodnikov), stečajni upravitelj in upniški odbor, ki se ustanovi po potrebi (upnik, čigar terjatev presega četrtno terjatev vseh upnikov, pride na svojo zahtevo brez volitev v upniški odbor). Stečajni senat brez naroka odloča o začetku stečajnega postopka in o vseh stvareh, ki sodijo zraven (o stečajnem upravitelju, ugovorih upravitelja in upnikov, določa posle, potrjuje predračune). Narok je le v primeru, če dolžnik upnikovemu predlogu nasprotuje. V tej fazi je končni namen zagotoviti pogoje za hkratno in sorazmerno poplačilo upnikov, katerih terjatve veljajo v stečajnem postopku za ugotovljene, iz denarnih sredstev, doseženih z unovčenjem dolžnikovega premoženja, uspelim izpodbijanjem dolžnikovih pravnih dejanj in uspelo uveljavitvijo odškodninskih zahtevkov. Drugo fazo zato lahko razdelimo na tri podfaze, in sicer ugotavljanje terjatev, unovčenje stečajne mase in delitev stečajne mase.

Stečajna masa

Unovčenje stečajne mase obsega ugotavljanje obsega dolžnikovega premoženja in unovčenja tega premoženja (s prodajo premoženja oziroma izterjavo terjatev), uveljavljanje zahtevkov na podlagi izpodbijanja dolžnikovih pravnih dejanj in uveljavljanje odškodninskih zahtevkov. Delitev stečajne mase pa obsega odločanje o delitvi stečajne mase med upnike in s tem o poplačilu upnikov. Stečajna masa se oblikuje z dnem začetka stečajnega postopka (z zabitjem oklica na oglasno desko). V stečajno maso gre vse dolžnikovo premoženje, če z zakonom ni drugače določeno. Če se opravi stečaj nad osebno družbo, gre v stečajno maso tudi premoženje osebno odgovornega družbenika, razen če ta izkaže, da bodo upniki popolnoma poplačani. Dolžnikovo premoženje, ki gre v stečajno maso, se proda po dejanski vrednosti, in sicer kot celota s stavbo in zemljiščem, če je to možno. Iz kupnine se najprej poplačajo ločitveni upniki, katerih terjatve in ločitvene pravice so priznane. Če premoženja ni možno prodati, se razdeli upnikom. Še pred poplačilom upnikom pa se iz stečajne mase izloči znesek, potreben za izplačilo stroškov stečajnega postopka. Razdelitvena masa (del stečajne mase, ki je namenjen razdelitvi med upnike) = stečajna masa - stroški stečajnega postopka.

Upniki in njihove terjatve

Upniki so različnih vrst¹ – stečajni, izločitveni, ločitveni, pobotni in upniki stečajne mase. Upniki morajo prijaviti svoje terjatve stečajnemu senatu v roku dveh mesecev od oklica v znesku glavnice in obresti. Če svoje terjatve ne prijavijo ali zamudijo rok za prijavo, izgubijo pravico do uveljavljanja terjatev. Prijavljene terjatve se preskusijo na naroku in ta velja za

¹ Stečajni upniki so tisti, ki imajo ob začetku postopka terjatev do dolžnika in v stečajnem postopku svojo terjatev pravočasno prijavijo. Izločitveni upniki so tisti, ki uveljavljajo pravico do izločitve premoženja, ki ne spada v stečajno maso. Ločitveni upniki so tisti, ki uveljavljajo pravico do ločenega poplačila iz določenih dolžnikovih stvari oziroma delov premoženja. Terjatve pobotnih upnikov se po zakonu z dnem stečajnega postopka pobotajo; če stečajni upravitelj prereka upnikovo terjatev, postanejo stečajni upniki. Upniki stečajne mase so tisti, katerih terjatve so nastale po začetku stečajnega postopka in se izplačujejo kot stroški stečajnega postopka.

ugotovljeno, če jo prizna stečajni upravitelj in je ne preka nobeden izmed upnikov. Svoje terjatve prijavljajo le upniki, katerih terjatve so nastale pred začetkom stečajnega postopka. Nedospete denarne in nedenarne terjatve upnikov proti dolžnikom se z dnem začetka postopka štejejo za dospele, nedenarne terjatve se spremenijo v denarne, občasne dajatve se spremenijo v enkratne, terjatve v tuji valuti se spremenijo v domačo valuto po srednjem tečaju Banke Slovenije (v nadaljevanju BS) na dan začetka postopka. Nezapadle denarne terjatve, ki se ne obrestujejo, se zmanjšajo za indeks cen življenjskih potrebščin za čas od dneva začetka stečajnega postopka do dneva, ko bi terjatev zapadla. Od tako zmanjšanih terjatev tečejo obresti do zapadlosti. Terjatve, ki jih na dan postopka ni bilo mogoče pobotati, veljajo za pobotane. Pobotajo se tudi terjatve, ki na dan začetka postopka prisilne poravnave niso dospele ter terjatve, ki se ne glasijo na denarni znesek. Sredstva, ki ostanejo po popolnem poplačilu upnikov, se razdelijo delničarjem oziroma lastnikom deležev. Pomembno je, da upnik ve, kakšne stroške mu lahko povzroči predlog za začetek postopka in da bo dobil vračilo teh stroškov šele v prihodnosti (če bo ostalo dovolj stečajne mase za poplačilo).

Dolžniki v stečajnem postopku

Z dnem začetka stečajnega postopka ugasnejo dolžnikovi računi in stečajni upravitelj odpre nov račun. Po vložitvi predloga o začetku stečajnega postopka sme dolžnik nadaljevati s proizvodnjo in opravljanjem drugih tekočih poslov pod določenimi pogoji, saj so omejene njegove pravne in poslovne sposobnosti. Tekoče posle mora opravljati, da bi preprečil zmanjšanje stečajne mase, lahko pa pride tudi do sklepanja novih poslov (če stečajni upravitelj vloži predlog za prisilno poravnavo in če stečajni upravitelj predloži elaborat o možnostih prodaje dolžnika kot pravne osebe).

Delovna razmerja

Z dnem začetka stečajnega postopka prenehajo delovna razmerja dolžnikovih delavcev. Stečajni upravitelj mora o prenehanju obvestiti pristojni organ za zaposlovanje. Stečajni upravitelj lahko sklene v soglasju s predsednikom stečajnega senata s potrebnim številom delavcev delovna razmerja za določen čas (potrebno je opraviti popis, narediti začetno stečajno bilanco, knjigovodstvo mora biti ažurno, izterjati je potrebno dolžnike), le izjemoma za posamezne primere pa tudi pogodbe o delu v skladu s predpisi, ki urejajo delovna razmerja. Za vodenje sodnih ter upravnih postopkov pooblasti odvetnike.

Prodaja dolžnikovega premoženja in poplačilo upnikov

Prodaja dolžnikovega premoženja je glavna naloga stečajnega upravitelja. Proda se vse dolžnikovo premoženje razen tistega, ki je izvzeto iz prodaje, kot na primer premoženje, nad katerim ima upnik izločitveno pravico. Premoženje se praviloma proda na javni dražbi, zato je potrebno, da sodni izvedenci ocenijo dejansko vrednost premoženja. Stvari, ki jih ni mogoče prodati, se upnikom razdeli. Iz kupnine se najprej izplačajo ločitveni upniki, nato se plačajo

stroški stečajnega postopka, potem pa sledijo ostali upniki. V celoti se izplačajo: plače in nadomestila plač za zadnje tri mesece, stroški stečajnega postopka, odškodnine za poškodbe pri delu in poklicne bolezni, neizplačane odpravnine zaposlenim. O morebitni prodaji dolžnika kot pravne osebe odloči stečajni senat samo pod pogojem, da se s tem dosežejo ugodnejši pogoji za poplačilo upnikov.

Zaključek stečajnega postopka

Ko dobi predsednik stečajnega senata poročilo stečajnega upravitelja, da so končana vsa opravila iz stečajnega postopka, predlaga stečajnemu senatu zaključek stečajnega postopka, odločbo o zaključku pa objavi v Ur. l. RS. Z dnem začetka stečajnega postopka se v register vpišejo predlog za začetek postopka, sklep o začetku in pravnomočni sklep o zaključku oziroma ustavitvi stečajnega postopka. Z dnem vpisa sklepa o zaključku stečaja se izbrišejo predhodno navedeni vpisi.

Prenehanja stečaja po skrajšanem postopku

Če stečajna masa po predhodni oceni ni vredna več kot deset tisoč tolarjev, se opravi skrajšani stečajni postopek². Če se med potekom skrajšanega postopka ugotovi, da je stečajna masa dejansko vredna več, je stečajni sodnik dolžan predlagati stečajnemu senatu, da se opravi redni postopek.

Prisilna poravnava v stečaju

Do naroka za obravnavo osnutka za glavno razdelitev lahko stečajni upravitelj, lastniki s kapitalsko večino v stečajnem dolžniku, ki je pravna oseba, oziroma podjetnik posameznik in upniški odbor, če je ustanovljen, vložijo predlog za začetek postopka prisilne poravnave. Če je predlog vložen pred začetkom stečajnega postopka, do konca postopka prisilne poravnave zoper dolžnika ni dovoljeno začeti stečajnega postopka. Primer opisanega je v zadnjem času aktualna družba Voda Juliana³.

² V postopkih, ko je treba stečajno maso najprej pridobiti s prodajo terjatev in potem to prenesti na upnike, se pojavljajo problemi: s čim plačati cenitev terjatev, s čim plačati objavo javne dražbe ali javnega zbiranja ponudb, s čim plačati nagrado stečajnega upravitelja in s čim financirati neizogibne režijske stroške stečajnega postopka? (Novak, 2005, str. 10).

³ Lastnik Vode Juliana, družba Roga, trdi, da želi Radenska na nizkoten način uničiti konkurenta na trgu (poslovni rezultati Radenske so v primerjavi s predlanskim letom "katastrofalno" padli), saj nasprotuje prisilni poravnavi Vode Juliana. Predlagani načrt finančne reorganizacije družbe Voda Juliana v stečaju naj bi bil korektno pripravljen in naj bi vseboval vse bistvene elemente za njegovo presojo in tudi potrditev predlaganih ukrepov za poplačilo upnikov, tudi po mnenju stečajnega upravitelja in upniškega odbora.

3.1.1.2 Določbe ZPPSL v likvidacijskem postopku

Predlog za začetek prostovoljne likvidacije in izvedba postopka

Postopek likvidacije se uvede z vložitvijo predloga, ki ga sprejmejo delničarji ali družbeniki, izvede pa ga pristojno sodišče, na katerega območju je sedež pravne osebe. V predlogu je potrebno navesti razlog za prenehanje, rok za prijavo terjatev upnikov in delničarjev in ime likvidacijskega upravitelja. Organa likvidacijskega postopka sta likvidacijski senat in likvidacijski upravitelj. Likvidacijo lahko opravi en ali več likvidatorjev, ti so lahko člani uprave, če statut, skupščina ali sklep o prenehanju ne določajo drugače.

Upniki

Upniki morajo prijaviti svoje terjatve v tridesetih dneh od poziva, ki ga likvidacijski upravitelj objavi v Ur. l. RS, vendar morajo biti poplačani v celoti (če niso prijavili svojih terjatev, jih lahko izterjajo). Likvidator stremi za tem, da bi premoženje čim boljše unovčil oziroma ga uporabil za poplačilo upnikov, zato prodaja bodisi premoženje po posameznih delih bodisi družbo kot pravno osebo.

Dolžniki v likvidacijskem postopku

Družba med likvidacijskim postopkom nadaljuje poslovanje tako, da se začetni posli dokončajo in da se izpolnijo pogodbe, sklenjene pred uvedbo likvidacijskega postopka.

Zaključek likvidacijskega postopka in poplačilo upnikov

Iz likvidacijske mase, ki ostane po poplačilu upnikov, se najprej poplačajo preostali stroški likvidacijskega postopka, nato pa se poplačajo družbeniki, člani oziroma delničarji. Praviloma razdeli premoženje v tridesetih dneh po sprejetju sklepa o razdelitvi, ne sme pa ga razdeliti v šestih mesecih od zadnje objave sklepa o likvidaciji.

Postopek prisilne likvidacije

Prisilno likvidacijo izvede sodišče, predlog pa vložijo upniki, dolžniki ali sodišče in ne delničarji ali družbeniki. Sodišče izvede postopke prisilne likvidacije takrat, kadar družba sama ni sposobna sprejeti sklepa o prenehanju, vendar je likvidacijski postopek neizogiben. V nasprotju s samostojno likvidacijo družbe likvidacijski upravitelj pri prisilni likvidaciji odškodninsko ne odgovarja za neprijavljene terjatve, temveč odgovarjajo delničarji ali družbeniki do velikosti premoženja, prevzetega iz likvidacijske mase.

Stečaj v likvidaciji

Če so podani pogoji za stečaj, torej če likvidator ugotovi, da premoženje družbe ne zadošča za poplačilo vseh terjatev upnikov v celoti, mora nemudoma ustaviti postopek likvidacije in dati predlog za uvedbo stečajnega postopka. Dejanja, opravljena v likvidacijskem postopku, veljajo tudi v stečajnem postopku.

Prenehanje družbe po skrajšanem postopku

Družba lahko preneha brez likvidacije, če po sprejemu sklepa o prenehanju vsi delničarji dajo na sodišču overjeno izjavo, da so poplačane vse obveznosti družbe, da so urejena vsa razmerja z delavci. Delničarji so odgovorni za obveznosti družbe solidarno eno leto po izbrisu družbe iz registra. Če ni vložena pritožba, je sklep o prenehanju dokončen v petnajstih dneh. Poslovne knjige in dokumentacija se mora hraniti deset let pri enem od delničarjev.

3.1.1.3 Določbe ZPPSL v postopku prisilne poravnave

Načrt finančne reorganizacije

Z metodo finančne reorganizacije je mišljena vsaka poslovno-finančna metoda ali kombinacija teh metod, ki naj zagotovi, da bo dolžnik postal plačilno sposoben. Dolžnik lahko predlogu za začetek postopka prisilne poravnave priloži načrt finančne reorganizacije, mora pa ga predložiti v roku treh mesecev od dneva vložitve predloga. V načrtu dolžnik predlaga prisilno poravnavo, s tem da razvrsti terjatve v razrede terjatev glede na pravni in poslovni temelj, navede, za katere razrede terjatev se položaj upnikov tudi po potrditvi načrta finančne reorganizacije ne spremeni, navede predlog izplačila terjatev v zmanjšanem znesku in roke za izplačilo za vsak razred terjatev, ter predvidi enako sorazmerno znižanje terjatev oziroma podaljšanje roka za izplačilo vseh terjatev v okviru posameznega razreda, razen če imetnik terjatve pisno pristane na manj ugodne pogoje za izplačilo terjatve. Načrtu je treba priložiti revidirano obračunsko in predračunsko bilanco stanja, predračunski revidiran izkaz poslovnega izida in izkaz finančnega izida za zadnje poslovno leto in za tekoče leto in vse pisne izjave upnikov, ki so potrebne, ter poročila revizorja in notarski zapisniki. Dolžnik lahko sočasno sprejme sklep o zmanjšanju osnovnega kapitala in povečanju osnovnega kapitala z novimi stvarnimi vložki, ki se vplačajo s prenosom (cesijo) terjatev posameznih upnikov do dolžnika ali pa predlaga preoblikovanje terjatev upnikov v lastniške deleže. Trideset dni po predložitvi načrta finančne reorganizacije poravnalni senat razpiše narok za prisilno poravnavo. Oklic upnikov na narok za prisilno poravnavo se objavi v Ur. l. RS in se nabije na oglasno desko sodišča.

Začetek postopka prisilne poravnave

Prisilna poravnava tako kot stečajni postopek poteka v dveh fazah. Prva faza o odločanju predloga za začetek postopka prisilne poravnave se začne (uvede) z vložitvijo predloga dolžnika za začetek postopka. Predlogu je potrebno priložiti naslednje: poročilo o dolžnikovem ekonomsko-finančnem stanju, podatke o sodišču, zadnjo bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in izkaz finančnega izida, seznam upnikov in dolžnikovih upnikov z navedbo njihovih firm in sedežev, seznam ločitvenih in izločitvenih upnikov. Dolžniku je naloženo, da položi predujem za stroške postopka in določi rok za položitev predujma, ki ne sme biti krajši kot osem dni. Ta faza se lahko konča na enega od naslednjih načinov: z ustavitvijo postopka zaradi umika predloga (če poravnalni senat ugotovi, da lahko dolžnik tudi brez finančne reorganizacije izpolni svoje obveznosti; če ravna dolžnik v nasprotju z dovoljenjem o izvrševanju tekočih poslov in poravnavanjem obveznosti; če ni možnosti, da bo dolžnik izpolnil obveznosti na podlagi predloga; če lahko dolžnik izpolni svoje obveznosti v večjem deležu oziroma krajšem roku, kot ga predlaga dolžnik v prisilni poravnavi), z zavrnjenjem predloga, ker niso izpolnjene procesne predpostavke oziroma obstajajo ovire za začetek postopka ali z izdajo sklepa o začetku postopka prisilne poravnave.

Druga faza oziroma vodenje postopka prisilne poravnave se začne z izdajo sklepa o začetku postopka. V tej fazi se preskusijo terjatve upnikov zaradi odločitve o njihovih glasovalnih pravicah in opravi se glasovanje o predlagani prisilni poravnavi. Organi postopka prisilne poravnave so poravnalni senat, upravitelj prisilne poravnave in upniški odbor (za zavarovanje koristi upnikov). Sodišče (poravnalni senat) v tej fazi odloča o pogojih za potrditev prisilne poravnave. O začetku postopka poravnalni senat obvesti upnike z oklicem, ki se še isti dan nabije na oglasno desko sodišča in objavi v Ur. l. RS, lahko pa se oklic objavi tudi v sredstvih javnega obveščanja. Namen javne objave je, da se upniki seznanijo s tem, da je bil nad dolžnikom začet postopek prisilne poravnave, torej da lahko upniki prijavijo terjatve ali jim ugovarjajo. Kot primer sklepa o začetku postopka prisilne poravnave prilagam primer podjetja XYZ d.o.o., Ljubljana v Prilogi 1.

Upniki in njihove terjatve

Upniki odločajo o poteku prisilne poravnave z glasovanjem (glasovalna pravica je odvisna od velikosti prijavljene terjatve). Z ugotovljeno terjatvijo so mišljeni glavni dolg in obresti, ki so dospele do začetka postopka prisilne poravnave. Upniki prijavijo terjatve v roku tridesetih dni po dnevu, ko je bil oklic o začetku postopka objavljen v Ur. l. RS oziroma v roku tridesetih dni vložijo ugovor zoper obstoj terjatve in njeno višino. Nedorasle denarne in nedesarne terjatve (te se spremenijo v denarne) upnikov proti dolžniku se z dnem začetka postopka prisilne poravnave štejejo za dospele. Občasne dajatve se spremenijo v enkratne dajatve, terjatve upnikov v tuji valuti se spremenijo v terjatve v domači valuti po srednjem tečaju BS na dan začetka postopka prisilne poravnave. Nezapadle denarne terjatve, ki se ne obrestujejo, se zmanjšajo za indeks cen življenjskih potrebščin za čas od dneva začetka postopka prisilne

poravnave do dneva, ko bi terjatev zapadla. Od tako zmanjšanih terjatev tečejo obresti do zapadlosti. Terjatve, ki jih na dan postopka ni bilo mogoče pobotati, veljajo za pobotane. Pobotajo se tudi terjatve, ki na dan začetka postopka prisilne poravnave niso dospele in terjatve, ki se ne glasijo na denarni znesek⁴.

Dolžniki⁵ v postopku prisilne poravnave

Uvedba postopka prisilne poravnave ima dve pravni posledici, ena izmed njih je omejitev pravne in poslovne sposobnosti dolžnika. Dolžnikovo poslovanje se omeji le na posle, ki so nujni za tekoče delovanje podjetja. Sem se uvršča tudi izplačevanje iz dolžnikovega računa, ki je urejeno tako, kakor to zahteva vodstvo postopka prisilne poravnave. Po dnevu, ko je bil vložen predlog oziroma ko je bil objavljen oklic za začetek postopka in vse do zaključka postopka, sme dolžnik opravljati tekoče posle v zvezi z opravljanjem dejavnosti in poravnavanjem obveznosti iz tega naslova (oziroma prestrukturiranjem obstoječih virov financiranja, zagotavljanjem novih sredstev in prestrukturiranjem proizvodnje) z dovoljenjem poravnalnega senata, ne sme pa odtujiti in ne obremeniti svojega premoženja niti dati poročstva. Če dolžnik ne izpolni svojih obveznosti iz potrjene prisilne poravnave, ima upnik pravico izterjati zmanjšano terjatev ne le od dolžnika, ampak tudi naravnost od poroka, ki je jamčil za dolžnika. Če ni do začetka postopka prisilne poravnave še nobena stranka v celoti izpolnila svoje obveznosti iz obojestransko odplačne pogodbe, lahko dolžnik poravnalnemu senatu predlaga rok tridesetih dni, da mu dovoli odstopiti od pogodbe. Če dolžnik od pogodbe ne odstopi, mora vsaka pogodbeni stranka izpolniti svojo pogodbeno obveznost tako, kot se glasi.

Če dolžnik v načrtu finančne reorganizacije predlaga zmanjšanje terjatev upnikov in nove roke plačil, mora upoštevati zakonske omejitve, po katerih ne sme ponuditi manjšega odstotka poplačila kot: 20-odstoten, če rok za plačilo ni daljši od enega leta, 40-odstoten, če rok za plačilo ni daljši od dveh let, 60-odstoten, če rok za plačilo ni daljši od treh let, 80-odstoten, če rok za plačilo ni daljši od štirih let in 100-odstoten z odložitvijo za največ pet let. Dolžnik ne more predlagati zmanjšanja terjatev tistih upnikov, ki imajo pravico do popolnega poplačila svojih terjatev (na primer ločitvenih in izločitvenih upnikov). Dolžnik lahko predlaga tudi zmanjšanje obrestnih mer za čas od dneva začetka postopka.

⁴ Nemaokrat se izkaže, da je dolžnikov račun blokiran s sklepi o izvršbi, ki dolžniku onemogočajo normalno poslovanje. Od trenutka začetka postopka ni mogoče več dovoliti izvršbe oziroma zavarovanja, če pa je izvršilni postopek oziroma postopek zavarovanja že v teku, se ta prekine. To pa ne velja za izločitvene upnike, ločitvene upnike, ki so dobili pravico do ločenega poplačila z izvršbo zaradi poplačila ali z zavarovanjem in ne velja za upnike s privilegiranimi terjatvami (Volk, 2005, str. 12-13).

⁵ Januarja letos je bila v enem izmed največjih podjetij v Sloveniji, Steklarni Rogaška predlagana uvedba prisilne poravnave, v sredini novembra je bila uvedba podprta z večinsko odločitvijo upnikov. S tem sklepom so lastniki Steklarne postale 4 banke – Nova Ljubljanska banka, Banka Celje, Nova Kreditna banka Maribor in SKB banka. Banke so tako del svojih terjatev v višini dve milijardi tolarjev spremenile v lastniške deleže in tako pomagale Steklarni, da bo lažje premostila nastale izgube.

Delovna razmerja

Če je kot ena od metod finančne reorganizacije predvideno zmanjšanje števila pri dolžniku zaposlenih delavcev, je potrebno načrtu finančne reorganizacije priložiti program prenehanja delovnih razmerij. V Prilogi 2 prilagam Program prenehanja delovnih razmerij. V celoti morajo zaposleni dobiti poplačane plače in nadomestila plač za zadnje tri mesece, nadomestila plač za neizrabljen letni dopust, odškodnine za poškodbe pri delu in poklicne bolezni in neizplačane odpravnine.

Zaključek postopka prisilne poravnave in poplačilo terjatev

Nujna plačila so izplačila plač vsaj do velikosti minimalne plače, plačila sprotnih stroškov poslovanja, plačila sprotnih dobav blaga oziroma storitev in plačila davka na dodano vrednost. V primeru, da dolžnik ni popolnoma izpolnil obveznosti iz prisilne poravnave, upniki niso dolžni vrniti tistega, kar so prejeli. Terjatve se štejejo za popolnoma plačane, če so plačani zneski, ugotovljeni v potrjeni prisilni poravnavi. Vsak upnik lahko v šestih mesecih po poteku roka za izvršitev potrjene prisilne poravnave zahteva od poravnalnega senata, naj potrjeno prisilno poravnavo razveljavi. Zahteva se sme vložiti, če dolžnik iz svojih sredstev lahko poravnava terjatve upnikov v celoti, ne da bi se zmanjšala sposobnost dolžnika, da redno izpolnjuje obveznosti do upnikov. Registrsko sodišče opravi izbris.

Stečaj v prisilni poravnavi

Na naroku, kjer dolžnik razloži načrt finančne reorganizacije, obrazloži dolžnik svoje ekonomsko-finančno stanje in načrt finančne reorganizacije. Če se na naroku ne doseže večina, poravnalni senat predlog za sklenitev prisilne poravnave zavrne in po uradni dolžnosti začne stečajni postopek. Kot primer navajam podjetje Mebles IMS, ki je že bilo v prisilni poravnavi, a je sodišče zaradi finančnih težav uvedlo stečaj.

Stečaji, likvidacije in prisilne poravnave v Sloveniji⁶

⁶ Stečaj je najpogostejša oblika prenehanja podjetja v Sloveniji. Od 25. junija 1991 do 5. novembra 1993 so bila v Ur. l. RS objave o stečajnih postopkih, postopkih prisilne poravnave in likvidacijskih postopkih, ki se nanašajo na več kot 400 pravnih oseb (Stečajni postopki, prisilne poravnave, likvidacije, 1993, str. 5).

Od leta 1994 pa do leta 2001 je bilo po podatkih Ur. l. RS na sodiščih začelih stečajev, prisilnih poravnav in likvidacij po letih naslednje: leta 1994 skupno 217, leta 1995 skupno 206, leta 1996 207, leta 1997 skupno 201, leta 1998 221, leta 1999 skupaj 268, leta 2000 je bila to število 576 in leta 2001 je bilo skupno število stečajev, prisilnih poravnav in likvidacij 485 (Prisilne poravnave, stečaji, likvidacije, 2002).

Od leta 1996 pa do leta 2000 je bilo po sodni statistiki skupno število stečajev, stečajev po skrajšanem postopku, prisilnih poravnav in likvidacij naslednje (začetih in tistih, ki tečejo že kar nekaj let): leta 1996 skupno 191, leta 1997 skupno 249, leta 1998 je bila ta številka 279, leta 1999 je bilo takih podjetij 352, v letu 2000 pa je skupno zabeleženo 661 stečajev, stečajev po skrajšanem postopku, prisilnih poravnav in likvidacij (Isailovič, 2002, str. 40).

Po podatkih Gospodarskega vestnika je bilo v letu 2000 nad slovenskimi podjetji začelih 309 stečajev in prisilnih poravnav. Leta 2001 se je skupno število stečajev in prisilnih poravnav povzpelo na 286, v letu 2002 pa je bilo od januarja do vključno oktobra začelih 154 stečajnih postopkov in 52 prisilnih poravnav. Trend v Sloveniji je podoben evropskemu. Najbolj so prizadeta mala in srednja podjetja, ki imajo med drugim težave tudi s

V zadnjem času je precej podjetij napovedalo, da morajo v stečaj. Val stečajev bi lahko pomenil, da so se gospodarske razmere v Sloveniji občutno poslabšale. Nekaj stečajev je povzročenih umetno, ker skušajo podjetniki odpraviti upnike. Gre predvsem za zasebna podjetja. Precejšen del stečajev pa je predvidljivih. Doživljajo jih predvsem tista podjetja, ki se že vrsto let komaj prebijajo (tekstilna, usnjarska, čevljarska industrija), ker dobijo sem in tja kakšno državno pomoč (Petrovčič, 2004).

3.1.2 Zakon o finančnem poslovanju podjetij (v nadaljevanju ZFPPod)

Vlada Republike Slovenije je sprejela ZFPPod (Ur. l. RS, št. 54/99, 110/99, 97/00, 50/02, 93/02) zaradi dveh razlogov: zaradi nerešenega položaja ekonomsko nedelujočih subjektov in zaradi problemov, povezanih s finančno nedisciplino. V okviru zakona so temeljna načela naslednja: načelo skrbnega finančnega poslovanja podjetij, načelo enakega obravnavanja upnikov, prenehanje pravnih oseb brez poprejšnjega postopka likvidacije in zaščita pravnih interesov upnikov in družbenikov oziroma delničarjev. ZFPPod obravnava predvsem, kako bi morale vodstvo podjetja voditi podjetje, da ne bi prihajalo do finančnih problemov, podrobno pa opiše tudi ukrepe, ki bi jih morala uprava in nadzorni svet narediti v primeru prezadolženosti podjetja.

Mlinarič (2000, str. 27-30) je navedel nekaj vzrokov za finančno nedisciplino. Finančno nedisciplino povzročajo in širijo tisti dolžniki, ki sprejemajo večje obveznosti, kot jim omogočajo njihove finančne zmožnosti. Plačilne nesposobnosti (ki je lahko v podjetju le kratkotrajna) pa ne gre enačiti s pojmom finančne nediscipline. K proučevanju finančne nediscipline je treba dodati tudi poslovno moralo, ker je prevzemanje obveznosti izposoja tujega premoženja. Upnikove naloge pri nastajanju terjatev so preverjati bonitete pred sklenitvijo posla, zavarovati morajo terjatve, pogodbene obveznosti morajo natančno

pridobivanjem sredstev za financiranje poslovanja (bančni postopki so dragi in dolgotrajni). Družbe, ki delajo na odprt račun, pa so izpostavljene visokim rizikom v primeru neplačila kupca, kar lahko vodi v stečaj (Stečaji v Sloveniji, 2002).

V letu 2000 je bilo v Sloveniji število obravnavanih stečajnih postopkov (začetih in tistih, ki tečejo že kar nekaj let) 480, v letu 2001 583, v letu 2002 637 in v 2003 742 stečajev, kar kaže na naraščanje stečajev v Sloveniji. Od tega je bilo v povprečju vsako leto 56 odstotkov takšnih, pri katerih sredstva dolžnika niso zadoščala za kritje administrativnih stroškov oziroma so bila neustrezna in so sodišča postopke ustavila (Polutnik, 2005, str. 65).

Revija Kapital (2005) je v obdobju od 14. maja do 10. septembra leta 2005 objavila 123 stečajev, prisilnih poravnav in likvidacij v Sloveniji.

Po podatkih bonitetne hiše i je bilo v obdobju od 14. oktobra do 11. novembra 2005 v Sloveniji od stečajev, prisilnih poravnav in likvidacij, ki so se začele v letu 2005 kar 97 stečajev, 11 prisilnih poravnav in 4 likvidacije (od tega 35 s.p.-jev). Torej je delež stečajev 87-odstoten. 35 stečajev je bilo začetih pred letom 2005, kar 9 stečajev je bilo začetih pred letom 2003, ena prisilna poravnava pa je trajala kar od leta 1992. V obdobju od 18. novembra do 9. decembra 2005 je bilo v Sloveniji od stečajev, prisilnih poravnav in likvidacij, ki so se začele v letu 2005 58 stečajev, 13 prisilnih poravnav in 6 likvidacij (od tega je bilo dokončanih v istem letu 37 stečajev, in 6 prisilnih poravnav). Delež stečajev predstavlja 75 odstotkov. 20 stečajev je bilo začetih pred letom 2005, od tega je bilo 7 stečajev in 2 prisilni poravnavi, ki so bili začetni pred letom 2003. To kaže na to, da se pri nas zavrača s postopki prisilnih poravnav in stečajev tako s strani dolžnikov kot s strani sodišč.

izpolnjevati, posel morajo izvesti kakovostno in sprotno spremljati boniteto dolžnika do konca posla.

3.1.2.1 Finančno poslovanje podjetij

Varno in skrbno finančno poslovanje

Podjetje mora poslovati tako, da je v vsakem trenutku sposobno pravočasno izpolnjevati zapadle obveznosti (likvidnost), ter da je trajno sposobno izpolniti vse svoje obveznosti (solventnost). Redno mora izpolnjevati dospele obveznosti ter gospodariti z viri in naložbami. Podjetje mora tudi zagotoviti, da vedno razpolaga z ustreznim kapitalom glede na obseg in vrste poslov, ki jih opravlja pri opravljanju svoje dejavnosti, ter tveganja, ki jim je izpostavljeno pri opravljanju teh poslov (v nadaljevanju kapitalska ustreznost).

Dolžnost uprave in nadzornega sveta na področju finančnega poslovanja podjetja

Uprava podjetja mora zagotoviti, da podjetje posluje v skladu s tem zakonom in poslovno finančnimi načeli, ki sem jih omenila v uvodu tega poglavja. Uprava mora zagotavljati, da podjetje redno spremlja tveganja, ki jim je izpostavljeno pri svojem poslovanju, uprava mora sprejeti tudi ustrezne ukrepe, s katerimi podjetje obvladuje ta tveganja. Ta tveganja so predvsem likvidnostna tveganja, tveganja neizpolnitve nasprotne stranke, obrestna, valutna in druga tržna tveganja in tveganja zaradi izpostavljenosti do posamezne osebe oziroma skupine oseb, ki predstavljajo enotno tveganje. Če se pri izdelavi letne oziroma vmesne bilance stanja ugotovi, da podjetje ne razpolaga z ustreznim kapitalom glede na obseg in vrste poslov, ki jih opravlja pri opravljanju svoje dejavnosti, ter tveganja, ki jim je izpostavljena pri opravljanju teh poslov, mora uprava: analizirati vzroke za nastop kapitalske ustreznosti ter najkasneje v dveh mesecih izdelati načrt možnih ukrepov, potrebnih za zagotovitev kapitalske ustreznosti in ga predložiti nadzornemu svetu; začeti z izvajanjem ukrepov, opredeljenih v poročilu o zagotavljanju kapitalske ustreznosti, ki so v njeni pristojnosti; sklicati skupščino in ji predlagati, da sprejme ukrepe, opredeljene v poročilu o zagotavljanju kapitalske ustreznosti, ki so v njeni pristojnosti.

Jasna opredelitev dolžnosti uprave je potrebna za čim hitrejše ukrepanje. Takšna rešitev naj bi zagotovila izboljšanje obnašanja in delovanja odgovornih v podjetju in večji obseg poplačil upnikov, pa tudi izboljšanje obnašanja in delovanja odgovornih v podjetju (Berk, 2004, str. 82-83). Upniki v slovenskem gospodarstvu so slabo zaščiteni. Razlogov za to je več, med osnovnimi pa so nezadostno preverjanje bonitete in plačilnih navad poslovnih partnerjev, nezadostna uporaba inštrumentov zavarovanja plačil, netržno obnašanje upnikov, visoka stopnja medpodjetniške solidarnosti, preveliki stroški prijave postopkov na sodiščih in počasno delo sodišč.

Ukrepi uprave ob nastopu plačilne nesposobnosti in prezadolženosti

Če podjetje postane nesposobno pravočasno izpolnjevati zapadle obveznosti, mora uprava nemudoma sprejeti ukrepe za zagotovitev plačilne sposobnosti in o tem obvestiti nadzorni svet. Če s temi ukrepi ni mogoče zagotoviti likvidnosti v roku dveh mesecev od nastopa nelikvidnosti, mora uprava pristojnemu sodišču predlagati začetek stečajnega postopka oziroma postopka prisilne poravnave. Če nastopi finančno stanje, zaradi katerega premoženje podjetja ne zadošča več za poplačilo vseh obveznosti podjetja, mora uprava takoj, najkasneje pa v dveh mesecih predlagati začetek stečajnega postopka oziroma postopka prisilne poravnave. Po nastanku plačilne nesposobnosti oziroma prezadolženosti uprava ne sme opravljati nobenih plačil oziroma prevzemati novih obveznosti, razen tistih, ki so po presoji skrbnega in vestnega gospodarstvenika nujna za tekoče poslovanje podjetja; te pa so plače zaposlenih, redni stroški poslovanja, tekoče dobave blaga oziroma storitev in plačila davkov. Po nastanku plačilne nesposobnosti oziroma prezadolženosti uprava oziroma drugi organi podjetja ne smejo opraviti nobenih drugih ukrepov, zaradi katerih bi upniki prišli v neenakopraven položaj.

Terjatve v bilanci dolžnika

Eden izmed vzrokov slabega finančnega stanja podjetja je lahko ta, da kupci še niso plačali svojih obveznosti podjetju. Dolžnik ali upravitelj lahko pridobita informacije o določenem kupcu s pomočjo informacij na trgu. Lahko s pomočjo Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljevanju AJPES), revizijskih poročil ali podatkov, ki jih ponujajo bonitetne hiše. iBON je najbolj razširjeno orodje v Sloveniji za iskanje podatkov o poslovanju slovenskih družb in s.p. in za vpogled v boniteto poslovanja. Elektronske storitve so nadgradnja iBON-a. Med drugim omogočajo, da iBON dobiva vedno sveže podatke prek internetne povezave. Seznam e-storitev je naslednji: dnevno spremljanje blokad TRR v grafični obliki, iskanje po ažurni bazi stečajev, brskanje po elektronskem arhivu letnih poročil srednjih in velikih družb in dnevno posodabljanje podatkov v iBON-u prek interneta.

Priprava načrta finančne reorganizacije in izvedba načrta

Če je uprava pri pristojnem sodišču vložila predlog za začetek postopka prisilne poravnave, mora takoj začeti s pripravo načrta finančne reorganizacije in zagotoviti, da je načrt finančne reorganizacije vložen v določenem roku. Kadar uprava v načrtu finančne reorganizacije terjatve upnikov razvrsti v razrede, posameznim razredom ne sme ponuditi različnega poplačila terjatev, če bi bili zaradi tega upniki, katerih terjatve so razvrščene v posamezen razred, neenakopravno obravnavani. Če je prisilna poravnava pravnomočno potrjena, mora uprava zagotoviti, da se opravijo vse metode finančne reorganizacije, opredeljene v načrtu finančne reorganizacije. Tudi po potrditvi prisilne poravnave mora uprava vse upnike obravnavati enakopravno v skladu s pogoji potrjene prisilne poravnave. Za neenakopravno obravnavanje upnikov, ki je prepovedano, se šteje zlasti plačilo terjatve posameznega upnika

oziroma posameznih upnikov v večjem deležu od deleža poplačila, določenega s potrjeno prisilno poravnavo oziroma pred rokom za plačilo te terjatve, določenim s potrjeno prisilno poravnavo. Če je prisilna poravnava potrjena, mora podjetje v višini prihodkov, ki so nastali zaradi odpisa vseh oziroma dela obveznosti v skladu s pogoji potrjene prisilne poravnave, pokriti izgubo preteklih let in za morebitno razliko oblikovati dodatne rezerve.

Odškodninska odgovornost uprave, nadzornega sveta oziroma družbenikov v primeru stečaja

Uprava odgovarja upnikom za škodo, ki jim je nastala, ker v stečajnem postopku niso dosegli polnega poplačila terjatev iz stečajne mase, če je nad podjetjem začel stečajni postopek in če so izpolnjeni določeni pogoji. Člani nadzornega sveta solidarno odgovarjajo upnikom za škodo, ki jim je nastala, ker v stečajnem postopku niso dosegli polnega poplačila terjatev iz stečajne mase, če je nad podjetjem začel stečajni postopek in če so izpolnjeni določeni pogoji. Škoda je razlika med višino upnikove priznane terjatve v primeru stečaja in poplačilom terjatve v stečajnem postopku.

Luigi Varanelli (2005, str. 11) razlaga odškodninsko odgovornost na računskem primeru takole: če znaša priznana terjatev sto denarnih enot in če poplačilo v stečaju znaša le deset denarnih enot, znaša škoda za posameznega upnika devetdeset denarnih enot. Če obstajajo štirje upniki s priznano terjatvijo sto denarnih enot in če so dosegli poplačilo po deset denarnih enot za vsako terjatev, znaša celotna škoda po ZFPPod tristo šestdeset denarnih enot. Škoda ni odvisna le od višine plačila v stečaju, ampak tudi od števila oziroma zneskov prijavljenih terjatev v stečajnem postopku. Če znaša škoda nič, potem ni podlage za odškodninsko odgovornost.

3.1.2.2 Izbris gospodarskih družb iz registra brez likvidacije

O izbrisu pravnih oseb odloča registrsko sodišče, izbriše pa se tisto podjetje, ki izpolnjuje enega izmed naslednjih pogojev: če v dveh zaporednih letih ni predložilo letnega poročila organizaciji, pooblaščenim za obdelovanje in objavo podatkov; če nima premoženja⁷ in če neprekinjeno v obdobju dvanajstih mesecev ne opravlja izplačil preko računa pri organizaciji, ki opravlja plačilni promet. Z izbrisom iz sodnega registra gospodarska družba preneha.

⁷ Če predlagatelj stečajnega postopka izkaže, da premoženje, ki bi prišlo v stečajno maso, ne bo zadoščalo za vsaj 5-odstotno poplačilo upnikov, se opravi postopek izbrisa in ne stečajni postopek. Stečajnih postopkov, ki se začnejo in končajo, ker premoženje stečajnega dolžnika ne zadošča za niti za stroške stečajnega postopka, je bilo v zadnjih treh letih 248 (Dolenc, 2005, str. 6). Tako premoženje nima narave ostanka stečajne mase, namenjene razdelitvi upnikom. Ker je v teh primerih dolžnik stečajnih upraviteljev za neizplačane nagrade sodišče, je po mnenju Darje Novak Krajšek (2005, 8, str.13) to neustrezno. Prav tako so stroški takšnih postopkov v škodo upnikov. Novakova tudi pravi, da je ta stečajna masa najmanj v odškodninski odgovornosti posloводства, ki pa jo je treba uveljaviti v ustreznem sodnem postopku.

Določbe tega odstavka se ne uporabljajo za podjetja, nad katerimi je bil začet postopek prisilne poravnave, stečajni postopek oziroma postopek likvidacije.

Vpliv ZFPPod na podjetje

Bergant (2000, str. 88-92) opisuje prednosti in pomanjkljivosti Zakona o finančnem poslovanju s podjetniškega vidika. Koristne novosti, ki jih ZFPPod prinaša bi bile: večji poudarek stroki, izboljšanje zaščite upnikov, povečanje odgovornosti za skrbno gospodarjenje, dopolnitev insolvenčne zakonodaje in pravna ureditev področja in dolgoročni vpliv zakona. Med nevarnosti, ki jih prinaša ZFPPod Bergant uvršča neenako obravnavanje upnikov, povečanje števila stečajev in prisilnih poravnav, neupravičene prisilne poravnave v korist lastnikov, neupravičeni stečaji, počasni sodni postopki in neuskklajenost sodišč. Priložnosti pa naj bi bile naslednje: znotraj podjetja je finančnikom omogočeno, da so bolj poslušani, potrebno je več izobraževanja vodstvenih delavcev, nepristransko bi bilo treba ugotoviti finančni položaj podjetja in izboljšati ugotavljanje ter obvladovanje tveganj. Zunaj podjetja pa so priložnosti zlasti podrobnejša analiza bonitete poslovnih partnerjev in upniških naložb, ocena neposrednih tveganj v zvezi s stečajem in prisilno poravnavo, zagotoviti ustrezne rešitve iz težkega finančnega položaja pri dolžnikih, analiza finančnega položaja svojih hčerinskih in sestrskih podjetij in zagotavljanje primerne informiranosti lastnikov o kapitalski ustreznosti podjetja.

Po raziskavi podjetij v letih 1998 do 2000 so podjetja v finančni stiski, ki so bila pod neposrednim pritiskom sprejetega in uveljavljenega ZFPPod, imela bistveno slabše poslovne izide kot podjetja, ki jih ZFPPod ni neposredno zavezoval. Imela so majhno produktivnost in donosnost, saj so glede na ustvarjene prihodke zaposlovala preveč delavcev in razpolagala s preveč sredstvi. Uveljavitev ZFPPod je v letu 1999 najbolj obremenila zaposlene v podjetjih v finančni stiski in upnike. Slednji so se z odpisi svojih terjatev strinjali, če so podjetja začela odpuščati odvečne delavce (Berk, 2004, str. 63).

3.2 Računovodska poročila podjetij v stečaju, likvidaciji in prisilni poravnavi

3.2.1 Računovodska poročila podjetij v stečaju

Dolžnik mora sestaviti zaključne računovodske izkaze po stanju na dan pred začetkom stečajnega postopka oziroma na dan pred zabitjem oklica na oglasno desko sodišča. Zaključne računovodske izkaze mora dolžnik sestaviti v skladu s temeljnimi računovodskimi standardi. Ker je potrebno na AJPEŠ posredovati statistične podatke plačilnega prometa in statistične podatke iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida v šestdesetih dneh od začetka stečajnega postopka, je treba sestaviti zaključno bilanco v šestdesetih dneh, in sicer za obdobje od

začetka leta do dneva pred začetkom stečajnega postopka. Podjetje mora sestaviti za obdobje od začetka leta do dneva pred začetkom stečajnega postopka tudi končni obračun davka od dohodkov pravnih oseb in ga prav tako v šestdesetih dneh predložiti davčni upravi, predvsem zaradi tega, da lahko država kot upnica prijavi svoje terjatve iz naslova davčnih obveznosti stečajnemu upravitelju. V zaključnih računovodskih izkazih morajo biti v skladu s kolektivno in individualnimi pogodbami obračunane tudi plače zaposlenih. Plače in nadomestila plač za zadnje tri mesece imajo prednostni položaj in se poplačajo v celoti pred poplačilom drugih terjatev. Podjetje na dan začetka postopka popiše vsa sredstva in obveznosti do njihovih virov ter sestavi začetno bilanco ob upoštevanju pravil vrednotenja in merjenja računovodskih postavk v skladu s Slovenskim računovodskim standardom 37. Podjetje sestavi začetno bilanco najmanj vsake tri mesece, najkasneje pa v štirih mesecih od začetka postopka, pogosteje pa, če to zahtevajo organi stečajnega postopka. Podjetje, ki v času postopka nadaljuje s proizvodnjo, sestavlja mesečno bilanco stanja, mesečni izkaz poslovnega izida in unovčenja premoženja ter mesečni izkaz finančnega izida do desetega v tekočem mesecu po stanju na zadnji dan prejšnjega meseca. Na dan pred dokončno razdelitvijo stečajne mase pa sestavi zaključno bilanco stanja in ostale zaključne izkaze.

Začetna stečajna bilanca

Začetna stečajna bilanca mora zagotoviti pregled nad dolžnikovim premoženjem, ki se všteje v stečajno maso, in hkrati nadzor nad potekom stečajnega postopka. Oblika bilance stanja med stečajnim postopkom je predpisana v Slovenskem računovodskem standardu (v nadaljevanju SRS) 37.35⁸, navedla pa sem jo tudi v Prilogi 3. Začetna bilanca stanja se razlikuje od običajne bilance stanja po tem, da se v njej izkazuje le čisto premoženje oziroma izguba stečajnega dolžnika. V njej nista izkazana hkrati kapital in izguba kot njegov popravek, temveč le obveznost do lastnikov, če so sredstva večja od obveznosti do njihovih virov brez kapitala, oziroma izguba, zmanjšana za kapital, kakršen je bil izkazan v zaključni bilanci stanja pred začetkom stečajnega postopka, če so obveznosti do virov sredstev brez kapitala večje od sredstev.

SRS 37.4 do 37.22 določa podrobna pravila vrednotenja, merjenja in izkazovanja sredstev in obveznosti do njihovih virov v začetni bilanci in to bom podrobneje razložila v nadaljevanju.

Neopredmetena sredstva in opredmetena osnovna sredstva

Neopredmetena sredstva⁹ in opredmetena osnovna sredstva se ovrednotijo po ocenjeni likvidacijski vrednosti. V začetni bilanci se ne morejo izkazati neopredmetena sredstva, ki obsegajo dolgoročno razmejene stroške organiziranja, dolgoročno razmejene stroške razvijanja, naložbe v dobro ime in druge dolgoročno razmejene postavke, ker bo podjetje v

⁸ V SRS 2006 za standard 37 ni navedenih bistvenih sprememb.

⁹ V SRS 2006 je iz naslova standarda 2 črtana beseda *dolgoročna*, zato bom v nadaljevanju uporabljala namesto neopredmetena dolgoročna sredstva samo besedno zvezo neopredmetena sredstva.

določenem času prenehalo poslovati. Naložbe v koncesije, patente, licence, blagovne znamke in podobne pravice se izkažejo le, če jih je mogoče prodati.

Dolgoročne finančne naložbe in terjatve

Dolgoročne finančne naložbe in dolgoročne terjatve se izkažejo kot kratkoročne finančne naložbe. Finančne naložbe v kapital drugih podjetij se ovrednotijo po tržni oziroma čisti iztržljivi vrednosti, dani depoziti, posojila in varščine se ovrednotijo po pogodbeni ali čisti iztržljivi vrednosti. Finančne naložbe v odkupljene lastne delnice oziroma deleže se ne izkažejo, ker je čisto premoženje sedaj obveznost do lastnikov. Finančne naložbe in terjatve v tujih valutah se preračunajo v tolarje po srednjem tečaju BS na dan začetka postopka. Terjatve se ovrednotijo po pogodbeni ali čisti iztržljivi vrednosti. V plačilo nezapadle terjatve, ki se ne obrestujejo, se ovrednotijo po zmanjšani vrednosti na dan začetka postopka. Terjatve, ki bodo v času postopka pobotane, se izkažejo posebej.

Zaloge

Zaloge surovin in materiala, drobnega inventarja in embalaže, nedokončane proizvodnje, gotovih proizvodov in trgovskega blaga se v začetni bilanci ovrednotijo po čisti iztržljivi vrednosti, razen tistih, ki jih bo podjetje uporabilo pri morebitnem nadaljevanju proizvodnje in se ovrednotijo po SRS 4 - Zaloge.

Gotovina

Gotovina v blagajnah ter dobro imetja na računih v bankah in drugih finančnih institucijah se v začetni bilanci izkažejo kot denarna sredstva. Denarna sredstva v tujih valutah se preračunajo v tolarje po srednjem tečaju BS na dan začetka postopka.

Dolgoročne rezervacije

Dolgoročne rezervacije iz dolgoročno odloženih prihodkov in vnaprej vračunanih stroškov in dotacij, prejetih za osnovna sredstva, se v začetni bilanci ne izkažejo. Izkažejo se le morebitne obveznosti, ki so na podlagi dolgoročnih rezervacij do začetka postopka že nastale, ali pa je gotovo, da bodo nastale v času postopka. Takšne obveznosti se izkažejo kot kratkoročne. Dolgoročne rezervacije iz naslova slabega imena se ne izkažejo. Dolgoročne obveznosti iz financiranja in iz poslovanja se izkažejo kot kratkoročne obveznosti iz financiranja in iz poslovanja.

Obveznosti

Ločeno se izkažejo obveznosti do navadnih, ločitvenih, izločitvenih upnikov, ter obveznosti do upnikov, ki bodo v času postopka pobotane. Prijavljene terjatve upnikov, ki so prerekanе, se izkažejo posebej. Obveznosti se izkažejo v zneskih, ki so usklajeni z zneski prijavljenih

terjatev upnikov. Obveznosti, ki do sestavitve začetne bilance še niso usklajene s prijavljenimi terjatvami upnikov, se izkažejo v vrednostih, ki jih oceni stečajni upravitelj. Obveznosti do upnikov, ki svojih terjatev ne prijavijo pravočasno, se ne izkažejo. Obveznosti v tujih valutah se preračunajo v tolarje po srednjem tečaju BS na dan začetka postopka. V plačilo nezapadle obveznosti iz financiranja in poslovanja, ki se ne obrestujejo, se ovrednotijo po zmanjšani vrednosti. Obveznosti, ki bodo med stečajnim postopkom pobotane, se v začetni bilanci izkažejo ločeno. Obveznosti do lastnikov, ki se pokaže kot pozitivna razlika med sredstvi in obveznostmi do njihovih virov, se v začetni bilanci izkaže kot obveznost do lastnikov, negativna razlika pa kot izguba med sredstvi začetne bilance. Obveznosti do zaposlenih morajo biti obračunane v skladu s kolektivno pogodbo in individualnimi pogodbami. Plače in nadomestila plač za zadnje tri mesece imajo prednostni položaj, zato se poplačajo v celoti, to pa velja tudi za razne poklicne bolezni in poškodbe pri delu, nadomestila za redni dopust in neizplačane odpravnine.

Računovodstvo dolžnika med stečajnim postopkom

V posebnih primerih lahko družba nadaljuje s poslovanjem, v večini primerov pa stečajni upravitelj organizira le dejavnosti, povezane z unovčenjem dolžnikovega premoženja. Knjige se vodi po naslednjih računovodskih standardih: zaloge, uporabljene za dokončanje proizvodnje po SRS 4, terjatve, nastale med postopkom po SRS 5, finančne naložbe, nastale med postopkom po SRS 6 in obveznosti, nastale med postopkom po SRS 11. Stroški, odhodki in izdatki se izkažejo v skladu s SRS 14, SRS 15, SRS 17 in SRS 18.

Posebnosti prevrednotenja zaradi okrepitve

Opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena sredstva, zaloge ter kapitalske naložbe v podjetja in druge pravne osebe se zaradi spremembe kupne moči domače valute v času postopka ne prevrednotujejo¹⁰ zaradi okrepitve. Kadar se med postopkom proizvodnje nadaljuje oziroma se stečajni postopek ustavi s prisilno poravnavo, se lahko opredmetena in neopredmetena sredstva ter zaloge, ki sodelujejo v proizvodjalnem procesu, prevrednotijo zaradi okrepitve.

Posebnosti amortizacije in prevrednotenja zaradi oslabitve

V času postopka se opredmetena osnovna sredstva ne prevrednotujejo zaradi oslabitve. Prav tako se v času postopka praviloma ne obračunava amortizacija. Kadar se med postopkom proizvodnje nadaljuje ali če se izvede prisilna poravnava v stečaju, se lahko opredmetena in neopredmetena sredstva, ki sodelujejo v proizvodjalnem procesu, amortizirajo ter prevrednotijo zaradi oslabitve. Podjetje vodi poslovne knjige po enakem kontnem okviru kot pred začetkom postopka, le da ne uporablja vseh kontov, predpisanih v njem. Tako ne uporablja kontov dolgoročnih finančnih naložb, terjatev in dolgov, kratkoročnih časovnih razmejitev, izrednih

¹⁰ Prevrednotovanje je sprememba knjigovodske vrednosti sredstva.

prihodkov in odhodkov, kontov kapitala in kontov dolgoročnih rezervacij. Dodatno pa so zanj predpisane naslednje skupine kontov: 09 – izguba v začetni bilanci, 75 – čisti odhodki za unovčenje stečajnega premoženja in izredni odhodki, 78 – čisti prihodki od vnovčenja stečajnega premoženja in izredni prihodki, 80 – dobiček ali izguba, ugotovljen(a) v času postopka, 81 – prenos dobička ali izgube, ugotovljene(ga) v času postopka, 90 – obveznosti do lastnikov, 91 - obveznosti do izločitvenih upnikov, 92 – obveznosti do ločitvenih upnikov, 93 – obveznosti do zaposlenih, ki se poravnajo kot stroški postopka, 94 – obveznosti za prerekanе terjatve, 95 – obveznosti do navadnih upnikov in 96 – obveznosti za stroške postopka.

3.2.2 Računovodska poročila podjetij v likvidaciji

Tudi za podjetja v likvidaciji so posebej predpisane računovodske rešitve v Slovenskem računovodskem standardu (SRS) 37¹¹ – Računovodske rešitve v podjetjih v stečaju ali likvidaciji. Tako kot v stečajnem postopku mora tudi podjetje v likvidacijskem postopku sestaviti računovodske izkaze po stanju na dan pred začetkom postopka, prav tako mora v šestdesetih dneh po začetku postopka predložiti na AJPES statistične podatke iz bilance stanja in izkaza poslovnega izida. V istem roku mora predložiti tudi obračun davka od dohodkov pravnih oseb za obdobje od začetka koledarskega leta do dneva začetka likvidacijskega postopka. Poleg zaključne bilance, ki jo sestavi na podlagi temeljnih računovodskih standardov, ki veljajo za delujoča podjetja, sestavi tudi začetno likvidacijsko bilanco. Ta se iz enakih razlogov kot pri stečaju sestavi po likvidacijski metodi, po kateri se premoženje družbe ovrednoti po iztržljivih vrednostih. Z začetno likvidacijsko bilanco podjetje dokazuje, da so izpolnjeni pogoji za likvidacijo, saj morajo biti poplačani vsi upniki v celoti.

Obliko začetne bilance stanja (v Prilogi 3) podjetje prilagodi svojim potrebam (obveznosti do upnikov ostanejo enake kot pred postopkom likvidacije, saj morajo biti poplačani v celoti). Podjetje mora voditi tudi poslovne knjige in jim prilagoditi v SRS 37 predpisani kontni okvir. Bilanco stanja ter izkaz poslovnega izida in unovčenja premoženja sestavlja vsake tri mesece. Podjetje ob koncu leta ne sestavlja računovodskih izkazov, vendar pa je v primeru zaključevanja poslovanja dolžno poravnati sprotne obveznosti, tudi tiste iz naslovov plač zaposlenim, pogodb o delu, avtorskih pogodb, prispevkov in vseh vrst davkov, tudi davek na dodano vrednost.

3.2.3 Računovodska poročila podjetij v prisilni poravnavi

Dolžnik mora predlogu za začetek postopka prisilne poravnave priložiti poročilo o svojem ekonomsko-finančnem stanju, zadnjo bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in izkaz finančnega izida. V treh mesecih od dneva vložitve predloga pa mora predložiti še načrt

¹¹ SRS 37 obravnava posebnosti računovodskih rešitev za podjetja v stečaju in tudi za podjetja v likvidaciji.

finančne reorganizacije, kateremu mora priložiti: revidirano obračunsko bilanco stanja na zadnji dan trimesečja pred vložitvijo načrta finančne reorganizacije, revidirano predračunsko bilanco stanja na zadnji dan trimesečja pred vložitvijo načrta finančne reorganizacije, revidirana izkaz poslovnega izida in izkaz finančnega izida za zadnje poslovno leto in za tekoče leto do datuma bilance stanja na zadnji dan preteklega trimesečja, priložiti pa je potrebno tudi predračunska izkaza finančnih in denarnih tokov za obdobje, na katero se nanaša prisilna poravnava.

Predpostavka časovne neomejenosti delovanja je pri pripravi dolžnikovih računovodskih izkazov lahko vprašljiva, vendar le če bi dolžnik nameraval pomembno skrčiti svoje poslovanje. Je pa prisilna poravnava ravno poskus, da se dokaže, da je zmožen sanirati svoje stanje, ustrezno poplačati upnike in nadaljevati poslovanje. O utemeljenosti predpostavke časovne neomejenosti poslovanja mora presoditi revizor, ki bo podal mnenje o poštenosti in objektivnosti računovodskih izkazov.

Dolžnikovo računovodstvo se v postopku prisilne poravnave vodi v skladu s predpisi in akti. Dolžnik mora na dan začetka postopka prisilne poravnave ugotoviti svoje v plačilo zapadle neporavnane obveznosti za davke in prispevke. Dajatve, ki so vezane na posamezne vrste prejemkov, se ugotovijo skupaj z njimi, davek na dodano vrednost se ugotovi na podlagi prometa blaga in storitev. Zaradi enakega obravnavanja upnikov morajo biti obveznosti do njih ugotovljene na isti dan. Dolžnik odpiše tisti del obveznosti do upnikov, ki ga ne bo poravnal. Podjetje mora za prihodke, ki so nastali z odpisom, pokriti izgubo preteklih let in za morebitno razliko oblikovati dodatne rezerve. Tako se prihodki iz tega naslova ne upoštevajo v odmeri davka od dobička.

Računovodstvo upnika

Ker je dolžnik vložil predlog za prisilno poravnavo, se lahko zastavi vprašanje, kdaj naj upnik ukrepa oziroma popravi vrednost svojih terjatev zaradi oslabitve in v kolikšnem znesku, ker je realnost in objektivnost računovodskih izkazov vprašljiva¹².

3.2.4 Vloga stečajnega, likvidacijskega upravitelja in upravitelja prisilne poravnave (po ZPPSL)

Za stečajnega upravitelja je lahko imenovana oseba, ki izpolnjuje naslednje pogoje: da ima strokovno izobrazbo sedme stopnje pravne, ekonomske ali druge ustrezne smeri, da je

¹² Hiengova (2002, str. 20) je mnenja, da bi bilo primerno oblikovati popravke vrednosti le v najvišjem odstotku, ki ga Zakon o stečaju dopušča za zmanjšanje dolžnikovih obveznosti v postopku prisilne poravnave, torej 80%, ko pa je prisilna poravnava sklenjena, ta odstotek uskladiti s tistim, ki je predlagan in tudi sprejet v načrtu finančne reorganizacije. Upnik odpiše del terjatve, ki ne bo plačan, v breme prej oblikovanih popravkov vrednosti zaradi oslabitve, morebitno razliko pa poročuna s prevrednotovalnimi poslovnimi prihodki oziroma odhodki.

opravila strokovni izpit, da ima veljavno dovoljenje za opravljanje funkcije upravitelja v postopkih prisilne poravnave, stečaja in likvidacije, ne more pa biti to upnik v stečajnem postopku ali oseba, ki je bila v zadnjih dveh letih zaposlena pri dolžniku, je državljan Republike Slovenije in aktivno obvlada slovenski jezik, ni bil obsojen za kaznivo dejanje, ima najmanj tri leta delovnih izkušenj na delih iz njegove izobrazbe. Stečajni upravitelj mora zlasti ažurirati knjigovodsko evidenco od dneva začetka stečajnega postopka, sestaviti v tridesetih dneh načrt stečajnega postopka, sestaviti komisijo za inventuro, sestaviti začetno stečajno bilanco, voditi poslovne knjige in sestavljati računovodske izkaze v skladu s standardi, ki so določeni za subjekte v stečaju, skrbeti mora kot dober gospodar za vodenje poslov stečajnega dolžnika, skrbeti mora za izterjavo terjatev dolžnika, unovčiti mora stvari dolžnika, ki spadajo v stečajno maso, sestaviti mora osnutek glavne razdelitve in osnutek zaključne stečajne bilance, sestaviti osnutek poznejše razdelitve ter skrbeti, da stečajni postopek poteka hitro in brez neutemeljenega zavlačevanja.

Likvidator je upravičen zastopati in predstavljati družbo, sestaviti začetno likvidacijsko bilanco, ki je pogoj za uspešno izpeljavo likvidacijskega postopka, končati začete posle, izplačati vse obveznosti upnikom, objaviti poziv upnikom, naj mu prijavijo svoje terjatve v roku, ki ne sme biti krajši od tridesetih dni in se šteje od dneva objave, izterjati terjatve družbe, unovčiti likvidacijsko maso, če v sklepu skupščine o prenehanju družbe ni določeno, da se likvidacijska masa razdeli med delničarje, pripraviti mora predlog poročila o poteku likvidacijskega postopka in delitvi premoženja, predlagati izbris družbe iz registra in opraviti druge naloge v zvezi z likvidacijo, ki so določene v zakonu, statutu ali sklepu o prenehanju družbe.

Upravitelj prisilne poravnave mora predvsem preveriti stanje premoženja in poslovanja dolžnika, preveriti seznam upnikov in seznam dolžnikovih dolžnikov¹³, preveriti verodostojnost prijavljenih terjatev, ugovarjati zoper neutemeljeno prijavljene terjatve, če na podlagi sporočila upnikov ali iz kakšnega drugega razloga dvomi o njihovi utemeljenosti in opravljati druge dolžnosti, določene s tem zakonom. V postopku prisilne poravnave postavitev upravitelja ni obvezna. Če senat upravitelja ne določi, njegove funkcije opravlja predsednik senata.

4 ZUNANJA REVIZIJA PODJETIJ V STEČAJU, LIKVIDACIJI IN PRISILNI PORAVNAVI

4.1 Značilnosti revizije računovodskih izkazov

Po Mednarodnem standardu revidiranja (v nadaljevanju MSR) 200 je namen revizije računovodskih izkazov omogočiti revizorju izraziti mnenje, ali so računovodski izkazi v vseh

¹³ Dolžnikovi dolžniki, kot npr. ZPIZ (Volk, 2005, str. 17).

pomembnih pogledih pripravljeni skladno z opredeljenim okvirom računovodskega poročanja. Besedilo, ki se uporablja za izražanje revizorjevega mnenja je, da so »računovodski izkazi resnična in poštena slika«. Namen revizije je dati sprejemljivo zagotovilo, da so računovodski izkazi kot celota brez pomembno napačnih navedb.

Revizor je odgovoren za oblikovanje in izrazitev mnenja o računovodskih izkazih, poslovodstvo pa je odgovorno za pripravljanje in predstavljanje računovodskih izkazov. Revizija računovodskih izkazov ne razbremeni poslovodstva njegove odgovornosti. Čeprav revizorjevo mnenje povečuje verodostojnost računovodskih izkazov, uporabnik ne more domnevati, da mnenje zagotavlja bodočo sposobnost podjetja za obstoj ali učinkovitost in uspešnost njegovega poslovanja. Poročila po opravljenih postopkih zunanje revizije so vrhovnemu poslovodstvu osnovni smerokaz za ukrepanje, zlasti pri tistih velikih podjetjih, ki imajo razpršene obrate, oddaljene od matičnega sedeža. Poročilo pa je pomembno tudi za množico majhnih varčevalcev, ki z investiranjem v delnice prispevajo k obstoju stabilnega trga kapitala.

4.1.1 Obveznost revizije pri podjetjih v stečaju, prisilni poravnavi in likvidaciji v Sloveniji

Po določbah 54. člena Zakona o gospodarskih družbah (Ur. l. RS, št. 15/05) mora revizijska družba pregledati letna poročila velikih in srednjih kapitalskih družb, dvojnih družb in tistih majhnih kapitalskih družb, s katerimi vrednostnimi papirji se trguje na organiziranem trgu, in sicer pod pogoji, ki so določeni v Zakonu o revidiranju. Po 52. členu Zakona o gospodarskih družbah (v nadaljevanju ZGD) je srednja družba tista družba, ki izpolnjuje dve od naslednjih meril: povprečno število zaposlenih v poslovnem letu ne presega 250, čisti prihodki od prodaje ne presegajo 6.800¹⁴ milijonov tolarjev, vrednost aktive ne presega 3.400¹⁵ milijonov tolarjev. Velika družba je družba, ki izpolnjuje dve od naslednjih meril: povprečno število zaposlenih v poslovnem letu presega 250, čisti prihodki od prodaje presegajo 6.800 milijonov tolarjev, vrednost aktive presega 3.400 milijonov tolarjev.

Do dne izdaje sklepa o začetku postopkov stečaja, likvidacije in prisilne poravnave se kot merila za revizijo uporabljajo določbe 54. člena ZGD. Po potrditvi začetka stečaja, likvidacije in prisilne poravnave pa Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji za podjetja v stečaju in likvidaciji ne določa obveznost revizije¹⁶. Za prisilno poravnavo pa določa revizijo le v

¹⁴ Merila za revizijo bodo po novem ZGD-1 ostala v približno enaki višini. Razlika je nastala zaradi preračuna v evre. Ker gre zgolj za predlog zakona, ni rečeno, da bodo zneski ostali v isti višini. Čisti prihodki od prodaje za srednjo družbo znašajo po ZGD-1 najmanj 1.749 milijonov sit in ne presegajo vrednosti 6.997 milijonov sit.

¹⁵ Vrednost aktive za srednjo družbo po ZGD-1 znaša najmanj 875 tisoč sit in ne presega vrednosti 3.499 milijonov sit (zneski so preračunani po centralnem paritetnem tečaju za evro, ki je bil določen 28.6.2004 ob vstopu Slovenije v evropski tečajni mehanizem ERM2 in znaša 239,64 sit za en evro). Vir: ZGD1 - Poročevalec državnega zbora RS, 2005, str. 32-33.

¹⁶ Hiengova (2002, str. 15) pravi, da naj bi obveznost predlaganja revidiranih računovodskih izkazov veljala le za družbe v stečaju, prisilni poravnavi ali likvidaciji, ki so že zavezane reviziji po ZGD, saj zgolj enkratna

primeru, če dolžnik predlogu za začetek postopka prisilne poravnave priloži načrt finančne reorganizacije, in sicer mora ga predložiti v roku treh mesecev od dneva vložitve predloga.

4.1.2 Vloga revizije pri odkrivanju krize v podjetju

4.1.2.1 Časovna neomejenost delovanja podjetja in kriza v podjetju

Po International Financial Reporting Standards (2004, str. 567) mora pri pripravi finančne izjave posloводства pripraviti oceno, ali je podjetje zmožno delovati v prihodnosti kot going concern ali delujoče podjetje. Finančna izjava mora biti pripravljena kot da je podjetje delujoče, razen če ima posloводство namen ali podjetje likvidirati, ali zmanjšati trgovanje, ali pa enostavno za podjetje ni več nobene možnosti, da bi poslovalo v prihodnje.

Po Mednarodnem standardu revidiranja 570 (2005, v nadaljevanju MSR) je delujoče podjetje tisto podjetje, ki v prihodnosti (eno leto od datuma bilance stanja) nima namena niti potreb, da bi prenehalo obstajati in poslovati ter da bi ustavilo ali občutno zmanjšalo obseg svojega poslovanja. Če podjetje v bližnji prihodnosti ne bo več delujoče, je to razvidno iz naslednjih znakov: 1. finančni znaki, kamor sodijo na primer stanje čistih obveznosti, nesprejemljivi roki izposojanja, neugodni ključni računovodski kazalniki¹⁷, prenehanje z izplačevanjem dividend, nesposobnost plačevanja obveznosti, težave pri izpolnjevanju posojilnih pogodb, sprememba načinov poslovanja z dobavitelji, lahko so težave pri pridobivanju posojil. 2. Znaki, povezani s poslovanjem podjetja pa so: izguba ključnih trgov, izguba ljudi v upravi, izguba glavnega dobavitelja, težave z zaposlenci ali pomanjkanje pomembnih materialov. Znaki, da podjetje v prihodnosti ne bo več delovalo, pa so še izguba podjetja, ki je večja kot polovica osnovnega kapitala, pravni postopki na sodišču in spremembe zakonodaje.

Skok (1993, str. 61) opredeljuje štiri stopnje kriznega procesa: možna (potencialna) kriza pomeni pravzaprav začetek krize. Na tej stopnji je zelo obvladljiva, obstaja pa problem prepoznavanja posameznih, za podjetje pomembnih znakov krize. Druga stopnja je prikrita (latentna) kriza, ki je že predvidljiva z visoko stopnjo verjetnosti. Glede na posledice še ni prepoznavna z običajnimi orodji. Raba zgodnje opozorilnih sistemov omogoča podjetju dejavno vplivanje na krizni proces. Podjetje ima širok manevrski prostor delovanja, hkrati pa še ni s kasnejše stopnje značilnega časovnega pritiska. Tretja stopnja je akutna/obvladljiva kriza, kjer negativne posledice postanejo očitne. Vloga zgodnje opozorilnih sistemov

revizija računovodskih izkazov pred začetkom stečajnega postopka, postopka prisilne poravnave ali likvidacijskega postopka ne bi bila verodostojna.

¹⁷ Nekateri Revizorji uporabljajo kot pripomoček pri tej oceni modele za predvidevanje stečaja. Edward Altman je razvil priljubljen model z uporabo statistične tehnike mnogovrstnega razlikovanja. Ta model uporablja naslednje računovodske kazalnike: kratkoročni vezani celotni kapital/celotna sredstva, zadržani čisti dobiček/celotna sredstva, čisti dobiček z obrestmi in davki/celotna sredstva, tržna vrednost kapitala/knjižna vrednost celotnih dolgov in kazalnik prihodka od prodaje/celotna sredstva. Napovedovalna natančnost tega modela eno leto pred stečajem je razmeroma velika.

praktično odpade. Značilna sta rastoča intenzivnost in zgoščanje posledic krize, povečujeta se časovna stiska in zahtevnost odločanja za obvladovanje krize. Razpoložljivi viri podjetja še omogočajo obvladati krizo. Četrte stopnja pa je akutna/neobvladljiva kriza, ki se sprevača v katastrofo. Razpoložljivi viri ne zadoščajo več za obvladovanje krize. Značilna sta izrazito hitro zgoščanje negativnih posledic in izjemni časovni pritisk s prevlado nujnega nad bistvenim.

4.1.2.2 Vloga revizorja pri odkrivanju kriz

»Revizorjevo vlogo je treba presojeti kot vezni člen med različnimi problemskimi področji, ki prispeva tako k ugotavljanju vzrokov krize, kot tudi k spremljanju učinkov ukrepov za njeno odpravo. Čeprav je poudarjeno revidiranje, to nikakor ne pomeni, da nista vključena tudi izvedenstvo in svetovanje; slednje pod pogoji, da sta zagotovljeni revizorjeva neodvisnost in njegova ne vključenost« (Skok, 1993, str. 60).

Kolenc (1995, str. 7-21) pravi, da mora za sprejem posla revidiranja podjetij v krizi revizor preučiti naslednje okoliščine in presoditi tveganja: finančni položaj naročnika, lastnosti posloводства in lastnikov, revidirano podjetje je lahko tudi predmet špekulacij in pregledati je potrebno tudi, kakšno je vodenje računovodstva, ter pridobiti letna poročila in računovodske izkaze, revizijska poročila, informacije o položaju družbe v panogi, borzna poročila in razne članke o družbi v medijih. Še posebej pomembna je organiziranost računovodstva, saj je cilj računovodskih izkazov dati informacijo o finančnem položaju in uspešnosti podjetja ter spremembah finančnega položaja podjetja, ki so koristne velikemu krogu uporabnikov pri njihovem odločanju. Lastniki potrebujejo storitve revizorjev predvsem zato, ker revidiranje likvidacijskega postopka, stečajnega postopka in postopka prisilne poravnave omogoča lastnikom nadzor nad potekom likvidacije, stečaja ali prisilne poravnave, lastnikom so omogočene izbira načina unovčitve premoženja, ugotovitve revizorjev pomagajo sprejeti odločitve, ki bo vodila k največjemu možnemu izkupičku od prodaje premoženja in revizijsko poročilo brez pridržka zbuja zaupanje upnikov v poplačilo, pa tudi potencialnim kupcem zaupanje v resničnost tistega, kar ponujajo prodajalci.

Načrtovanje revidiranja lahko razdelimo na poznavanje naročnikovega poslovanja, pripravljanje celovitega revizijskega načrta in tretje, najpomembnejše je pripravljanje revizijskega programa. Da se revizor izogne vsem nevarnostim pri revidiranju, mora poznati naročnikovo poslovanje. Preučiti mora splošne podatke o družbi, podatke o poslovanju podjetja, podatke o prodaji, podatke o zaposlenih, podatke o zaslužkih in dividendah, podatke o tovarniški ureditvi, podatke o raznih obveznostih in finančne podatke. Nato revizor pripravi celovit revizijski načrt in tu se določijo pogoji revizije in vrsta poročil, ki jo bo izdelal revizor, pregled poslovnih knjig in računovodskih poročil družbe, oceniti je potrebno, katera so pomembnejša področja, ki jih je potrebno revidirati, preučiti je treba tudi možnost prevar in napak, pa tudi ali so notranje kontrole sploh obstajale. V nadaljevanju podrobno opisujem

tretji del načrtovanja, in sicer pripravljanje revizijskega programa v stečaju, likvidaciji in prisilni poravnavi.

4.2 Posebnosti revizije podjetij v stečaju

V stečajnih postopkih, kjer se podjetje likvidira, je vsa pozornost posvečena bilanci stanja, izkaz poslovnega izida je skoraj zanemarljiv. Poudarek je dan opredelitvi in pravilnemu vrednotenju preostalih sredstev in obveznosti in na iskanju premoženja lastnika. Tu je večja možnost poneverjanja poslovnih knjig in transakcij, zato mora revizor natančno in skrbno pregledati poslovne knjige in dokumentacijo. V stečajnih postopkih, kjer podjetje preneha s poslovanjem, preverjanje delovanja notranjih kontrol običajno sploh ni možno, niti smotrno, zato revizor načrtuje predvsem postopke preverjanja podatkov.

V stečajnih postopkih, ko dolžnik nadaljuje s poslovanjem (poravnava ali reorganizacija), je potrebno pregledati preteklo poslovanje in predvidevanja za poslovanje v prihodnje. Poleg pregleda bilance stanja in računov sredstev, obveznosti in kapitala, je poudarek dan izkazu poslovnega izida. Revizor mora preveriti delovanje notranjih kontrol, za katere je v podjetju odgovorno poslovodstvo.

Revidiranje opredmetenih in neopredmetenih sredstev

Pomembno je, da revizor ugotovi obstoj in lastništvo sredstev. Revizorja zanimajo sredstva, ki so bila prodana brez ustrezne odškodnine (npr. če se neko sredstvo proda po nižji ceni od nabavne). Revizor pregleda tudi morebitne goljufive prenose. Ti zajemajo dolžnikove transakcije sredstev, sklenjene po pogojih, ki niso pošteni in ki so nastali z namenom oškodovanja upnikov (dvigi gotovine, nepolaganje gotovinskih prejemkov). S pomočjo popisa ugotovi osnovna sredstva (stroji in oprema) in drobni inventar. Obstoj strojev in opreme revizor ugotavlja tudi iz seznamov cenilca, večjo pozornost pa nameni opremi, kot na primer osebni avtomobil dolžnika; slednje lahko preveri z računi zavarovalnic in obročnimi odplačili. Pri revidiranju stečajnega postopka, ko dolžnik nadaljuje s poslovanjem, revizor išče neknjižene prihodke od prodaje ali obresti, ki lahko vplivajo na prikaz manjšega zneska sredstev kot je pravilen.

Revidiranje denarja

Še posebej pozoren mora biti revizor pri morebitnih prednostnih plačilih, kjer posamezen upnik pride v ugodnejši položaj kot ostali upniki. Upniku je naklonjena prednost, če je prejel plačilo v obdobju devetdesetih dni pred začetkom stečajnega postopka, pri povezanih osebah pa eno leto prej in če je bil dolžnik insolventen. Pri iskanju prednostnih plačil revizor preverja naslednje sumljive transakcije: plačila obveznosti pred rokom zapadlosti, poplačila dolgov povezanim osebam, njihovim prijateljem ali sorodnikom ali poplačila dolgov, za katere so

jamčile povezane osebe, ter dana poročta posojilodajalcem. Pri revidiranju stečajnega postopka, ko dolžnik nadaljuje s poslovanjem, se mora prepričati, če obstajajo kakšna plačila za prekoračene stroške ali neobstoječe stroške, kot na primer izplačila plač fiktivnim (izmišljenim) zaposlenim ali zaposlenim, ki jih ni več v podjetju. Revizor primerja zadnje plačilne liste s predhodnimi, preverja neznana imena in naslove ter neobičajne zneske, na osnovi potrjevanja ugotavlja ali zaposleni dejansko obstajajo in ali so plače res prejeli. Revizor preveri plačila za nabave, ki niso bile izvršene (izkazano v prejetih računih) in morebitne visoke zneske plačil stroškov najemnin povezanim osebam. Pri pregledu gotovine je revizor pozoren na večje dvige, katerih dokumentacije ni ali pa na dokumentaciji izkazuje previsoke stroške (visoke potne stroške, stroške bivanja v tujini ali stroške reprezentance).

Revidiranje terjatev

Previsoki zneski prijavljenih terjatev upnikov pomenijo, da bodo nezavarovani upniki izplačani v manjšem znesku, kot je ustrezen. Revizor takšne terjatve preverja po naslednjih postopkih: ugotovi knjižno stanje terjatev in ugotovi njihovo točnost v primerjavi s terjatvami, ki jih je upnik prijavil na sodišču, analizira razlike s pomočjo pregleda originalne dokumentacije in o ugotovljenih razlikah poroča stečajnemu upravitelju. Nerešene terjatve dolžnika pa lahko pomenijo povečanje dolžnikovega premoženja. Najbolj zanesljiv postopek odkrivanja nepravilnosti terjatev je usklajevanje z zunanjimi partnerji na osnovi potrjevanja, kar pomeni razširitev revizijskih postopkov. Načini, ki kažejo na zlorabe pa so: račune podjetje pošlje, preden odpremi blago, dokumenti so ponarejeni (ponarejen kupčev podpis), vrnjeno blago ni knjiženo ali pa so računi previsoko izkazani zato, da dolžnik ob odstopu oziroma prodaji terjatev pridobi višje zneske.

Revidiranje naložb

Revizor preveri pravilnost naložb tako, da pregleda zapisnike sestankov odbora delniške družbe, plačila davčni upravi, na osnovi hipoteke pa preveri naložbe v podrejena podjetja. Lahko so lastniki utajili naložbe v vrednostne papirje in zato je potrebno preveriti usklajenost izpiskov borzno posredniških hiš z izdatki za borzne posrednike.

Revidiranje zalog

Primanjkljaji blaga v zalogah se ugotavljajo s primerjavo fizičnega štetja in računov zalog iz knjigovodskih evidenc in se jih primerja s popisom. Razlika pokaže na izgubljene zaloge. Revizor pozornost usmeri v ponarejanje podpisov na prevzemnicah blaga in ostalih dokumentih. Prodane zaloge pa primerja z izdanimi fakturami ter vrednostmi in poizvedovanjem pri kupcih in tako revizor ugotavlja, koliko blaga so kupci dejansko prejeli.

Revidiranje kapitala

Pri kapitalu bo revizor preverjal nepravilnosti, ki lahko povzročijo povečanje lastniškega deleža v kapitalu, kot na primer odpis neunovčenih delnic.

Revidiranje obveznosti

Revizor pregleda tudi obveznosti, in sicer pregleda, ali so obveznosti, ki jih je prijavil upnik previsoke in ali je dolžnik prikazal prevelike obveznosti do povezanih podjetij in lastnikov. Pregledati je potrebno, če je opaziti znake, ki kažejo, da je dolžnik nekaj mesecev pred prijavo stečajnega postopka namerno povečeval zapadle obveznosti; pregledati je potrebno račune nabav in prodaj.

Revidiranje nabav in prodaj

Revizor pregleda tudi nepravilne nabave. Preveri, če so cene na računih, ki so predloženi v plačilo, višje od zadnjih nabavnih cen ali pri nabavah od dobaviteljev višje od proizvodnih vrednosti. Lahko se zgodi, da zaposleni podtaknejo podjetju v plačilo račune za sredstva, ki so namenjena njihovi osebni uporabi. Lahko da popusti, dobljeni ob nabavi niso knjiženi, razlika preplačila pa ostane vpleteni osebi. Revizor pri odkrivanju nepravilnih prodaj pregleda vse prodaje enega leta pred začetkom stečajnega postopka, še posebej pa vse račune, izstavljenе nekaj mesecev pred začetkom stečajnega postopka. Pri tem je pozoren na močna odstopanja cen, na spremembe cen in dane popuste. Revizor ugotavlja, če so bile prodaje neknjižene; to preveri tako, da pregleda izdane račune, podatke o začetnih zalogah, nove nabave blaga, prihodke od prodaje, pa tudi koliko količin je trenutno v zalogah.

Revidiranje povezanih oseb

Revizor mora pregledati tudi obstoj (to se preverja iz seznama povezanih podjetij) in poslovanje s povezanimi osebami, če so vpletene v povezavi s krediti (podjetju lahko posojajo po višji obrestni meri, od podjetja pa si sposojajo po nižjih obrestnih merah). Poslovanje s povezanimi osebami se preverja z računi, pogodbami ali s potrjenimi zneski z drugimi izven podjetja.

4.3 Posebnosti revizije podjetij v likvidaciji

»Revizorjeva vloga pri likvidaciji družbe je predvsem po običajnih in posebnih postopkih dobiti dovolj trdno zagotovilo o računovodskih in drugih podatkih pred samim likvidacijskim postopkom in med njim. Revizorjevo mnenje o višini izkazane likvidacijske mase v likvidacijski bilanci zbuja zaupanje upnikov v poštenost namer lastnikov in poslovodstva in omogoča normalno prenehanje družbe v postopku redne likvidacije« (Kolenc, 1995a, str. 7).

Pri likvidaciji Kolenc (1995a, str. 11-12) govori o dveh vrstah revizij: o revidiranju računovodskih poročil pred odločitvijo o likvidaciji in o revidiranju med samo likvidacijo. Revizija računovodskih poročil se nanaša na izračun likvidacijske vrednosti in na podlagi tega se lastnik odloči, ali bo podjetje nadaljevalo postopek likvidacije, ali se bo začel stečajni postopek, ali pa se bo odločil, da podjetje nadaljuje poslovanje s pomočjo sanacije. Revidiranje med samo likvidacijo pa lastniku omogoča še možnost popravkov, če se je napačno odločil.

Potrebno je ločiti med revizijo likvidacijskega postopka pri prostovoljni (redni) likvidaciji od revizije likvidacijskega in stečajnega postopka na podlagi Zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, je zapisal Kolenc (1995, str. 8). Revidiranje likvidacijskega postopka pri prostovoljnem prenehanju je osredotočeno predvsem na pregled postavk (preizkušanje podatkov) v računovodskih poročilih, sestavljenih ob zaključku poslovanja pred začetkom prisilne poravnave. Poudarek je predvsem na preverjanju podatkov v bilanci stanja kot izhodišču za sestavitev otvoritvene likvidacijske bilance. Ker slovenski računovodski standardi ne obravnavajo posebej likvidacijske bilance, Kolenc pravi (1995, str. 8), da »je primerna oblika bilance stanja tista bilanca, ki na dan začetka likvidacijskega postopka izkazuje knjigovodske vrednosti iz zaključne bilance, ocenjene likvidacijske vrednosti, ki jih bo mogoče doseči s prodajo premoženja na dan začetka likvidacijskega postopka, in razliko med obojimi kot dobiček ali izgubo zaradi prodaje premoženja«.

Revidiranje neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstev

Najpomembnejše je ugotoviti obstoj (tudi tistih, ki so posojena drugim podjetjem) in lastništvo osnovnih sredstev. Priporočljivo je najeti zunanega cenilca, ki bo ugotovil stanje vseh osnovnih sredstev glede na vrednost podjetja v likvidaciji. Vse primanjkljaje je treba natančno raziskati in ugotoviti, ali se je neka stvar financirala iz sredstev podjetja, ali je posledica nezakonitih izvršb in rubeža upnikov. Presežki osnovnih sredstev pa so lahko posledica graditev v lastni režiji ali nakupov, knjiženih nepravilno v breme stroškov. Potrebno je pregledati tudi vsa povečanja in zmanjšanja vsaj za leto dni pred začetkom likvidacijskega postopka. Revizor mora pregledati tudi vse zastavne pravice na osnovnih sredstvih in prodajo zastavljenih stvari. V slovenski praksi se v zvezi z neopredmetenimi sredstvi (industrijsko lastnino) pojavljajo nepravilnosti, kot na primer brezplačen odstop v uporabo drugim ali nezakoniti odvzem in uporaba.

Revidiranje naložb

Dolgoročne finančne naložbe so mnogokrat predmet negativnih špekulacij, zato je treba preveriti: ali so finančne naložbe v resnici naložbe v kapital, ali se dolgoročno dana posojila obrestujejo in ali se tudi vračajo, ali so dolgoročne finančne naložbe v vrednostne papirje še iztržljiva vrednost. Revizor mora preveriti fizični obstoj vrednostnih papirjev v kotaciji in tudi naložbe v vrednostne papirje, ki ne kotirajo na borzi, pa tudi vse odpise naložb.

Revidiranje zalog

Zelo pomemben je tu popis, kjer se preverja, ali so bile popisne komisije seznanjene z načinom popisa, ali je bil izdelan načrt popisa, ali so skladišča urejena in so vsi materiali, surovine in izdelki pravilno označeni s šiframi, ali izločijo material, surovine in izdelke, ki se jih ne uporablja več. Vse analitične evidence morajo biti usklajene z računi in s skladiščnimi evidencami. Po končanem popisu je treba preveriti, ali so bila izdelana vsa poročila v skladu z navodili in ali so se ugotavljali presežki in primanjkljaji. Potrebno je ugotoviti še, ali je zaloge ocenil neodvisni zunanji strokovnjak, in sicer po čisti iztržljivi vrednosti.

Revidiranje finančne funkcije

Revidiranje finančne funkcije podjetja v likvidaciji je usmerjeno predvsem k preverjanju plačevanja prek transakcijskega računa in blagajne. Preveriti je potrebno vse prejeme na transakcijskem računu in v blagajno in vse izdatke prek transakcijskega računa in iz blagajne. Upniki zahtevajo zaradi plačilne nesposobnosti podjetja zavarovanje svojih terjatev. Pri revidiranju plačilnih instrumentov revizor preveri vrste zavarovanj plačil. Tako preveri morebitne akceptne naloge (zavarovanje plačil obveznosti pri prometu blaga in storitev in pri zavarovanju pri kreditnih pogodbah), menice (predvsem za zavarovanje odloga plačila), bančne garancije, dokumentarne akreditive, avanse, are, nakazila, prevzem dolga in pobote ali kompenzacije (Kolenc, 1995, str. 10-25).

Revidiranje terjatev in obveznosti

Terjatve so del likvidacijske mase, obveznosti pa upniške terjatve, zato je potrebno preveriti: ali so vse evidence in poslovne knjige ažurirane na dan pred uvedbo postopka, ali so bili izdani računi za vse blago, ali je posebej narejen seznam neplačanih terjatev, ali so izdelana poročila o tožbah, ali so na transakcijskem računu odvedeni vsi iztržki v gotovini, ali so evidentirana vsa plačila, ali je poskrbljeno za dostavo računov dobaviteljev za nezaračunani material in blago, ali obstaja spisek zastarelih obveznosti, ali so obračunane vse obresti, ali so likvidirani vsi obračuni delavcev, ki pomenijo materialne stroške, ali je izdelana evidenca usklajenosti terjatev in obveznosti, ali so se stanja usklajevala s partnerji pisno in ali so analitike usklajene s konti v glavni knjigi.

Revidiranje kapitala

Pri kapitalu bo revizor preverjal nepravilnosti, ki lahko povzročijo povečanje lastniškega deleža v kapitalu, kot na primer odpis neunovčenih delnic.

4.4 Posebnosti revizije podjetij v prisilni poravnavi

V prisilni poravnavi je načrtu finančne reorganizacije potrebno predložiti revidirano obračunsko in predračunsko bilanco stanja, zato ju v nadaljevanju podrobno predstavljam.

Obračunska bilanca stanja

Po SRS 23 predstavlja računovodsko obračunavanje vrhnji del knjigovodstva, ki je usmerjeno k sestavljanju računovodskih obračunov. Revizija obračunske bilance stanja se ne razlikuje od revizije računovodskih izkazov ob zaključku poslovnega leta.

Revidiranje neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstev

Podjetje mora izkazovati sredstva po neodpisani vrednosti. Revizor mora zahtevati informacije o morebitnih hipotekah na osnovnih sredstvih (hipoteke morajo biti zavedene v zemljiški knjigi, to pa se preveri z zemljiškknjižnimi izpiski), pridobiti mora izvirno dokumentacijo o novih nabavah (prejeti računi), pridobiti mora izvirno dokumentacijo o zmanjšanjih osnovnih sredstvih (potrebno je preveriti izpis izločitev iz pomožne knjige osnovnih sredstev in izdane račune za prodana sredstva), preveriti je potrebno tudi obračun amortizacije (ki je potrebna samo do izločitve) in primerjati obračunano amortizacijo (pravilnost začetka obračunavanja amortizacije) in strošek amortizacije (ali se uporablja pravo amortizacijsko stopnjo). Vse naštetu je potrebno primerjati še z glavno knjigo.

Revidiranje naložb

Tu mora revizor pridobiti dokumentacijo o povečanjih in zmanjšanjih, in sicer notarsko overjene posojilne pogodbe (posojila se pripozna po plačanem znesku, zmanjšuje se na podlagi odplačil in povečuje za obresti), obračune vrednostnih papirjev (izkazuje se jih po nabavni vrednosti, konec leta se jih primerja s pošteno vrednostjo), ugotoviti mora dobiček oziroma izgubo iz prodaje dolgoročnih finančnih naložb in to primerjati z izkazanimi prihodki oziroma odhodki financiranja.

Revidiranje zalog

Zaloge morajo biti vrednotene po nabavni ceni. Če je nabavna vrednost večja od čiste iztržljive na dan bilanciranja, je potrebno zaloge ponovno ovrednotiti po čisti iztržljivi vrednosti (še posebej za nekurantne zaloge)¹⁸. Revizor primerja glavno knjigo z blagovnim knjigovodstvom. Revizor pri zalogah pridobi dokumentacijo o popisu (ali so inventurne razlike pravilno ugotovljene) ali pa je na popisu tudi sam prisoten, razmisliti pa mora tudi o tem, če je zaloge mogoče prodati (pregledati mora starejše zaloge).

¹⁸ Po SSKJ (2000) so nekurantne zaloge tiste zaloge, ki se ne prodajajo lahko oz. dobro.

Revidiranje terjatev

Preveriti mora potrditve saldov in ugotoviti usklajenost izkazanih terjatev. To se preveri s primerjavo odprtih postavk iz saldakontov¹⁹ z glavno knjigo, revizor pa naknadno še naroči potrditve saldov s strani kupcev (t.i. IOP – izpisek odprtih postavk). Preveriti mora tudi način oblikovanja popravka vrednosti terjatev in oceniti primernost višine (popravek podjetje oblikuje na podlagi izkušenj preteklih let)²⁰.

Revidiranje denarnih sredstev

Tu revizor preveri stanje na transakcijskem računu in ga primerja z bančnimi izpiski (domači in tuji izpiski) in preveri večje transakcije tekom leta, preveri pa tudi blagajniško poslovanje in večje zneske tekom leta.

Revidiranje kapitala

Preveriti je potrebno večje spremembe na kontih kapitala z ustreznimi dokumenti (rezerve se povečujejo pri delitvi čistega dobička, zmanjšujejo pa pri poravnavanju izgub).

Revidiranje dolgoročnih obveznosti iz financiranja in dolgoročnih obveznosti iz poslovanja

V začetku se obveznosti izkazujejo z zneski, ki izhajajo iz ustreznih listin o nastanku dolga. Revizor mora pridobiti sklenjene pogodbe in ugotoviti pogoje ter verodostojnost podpisanih posojilnih pogodb (primerjati glavno knjigo s pogodbami in amortizacijskim načrtom). Ugotoviti mora, na kakšen način so posojila zavarovana (npr. bianco menice, akceptni nalogi) in preveriti ujemanje z vknjižbami hipoteke na nepremičnine (zavarovanje z zastavo nepremičnin, preveritev z zemljiško knjižnimi izpiski in ujemanje z glavno knjigo), pregledati pa mora tudi, ali obstajajo tožbe za obveznosti. Preveriti je potrebno tudi obračunane obresti (preveritev glavnice in izračun obresti ter ujemanje z glavno knjigo).

Revidiranje kratkoročnih obveznosti iz financiranja

Kratkoročna dobljena posojila so lahko posojila, pridobljena pri podjetjih in bankah. Postopek preveritve je enak kot v prejšnjem odstavku.

Revidiranje kratkoročnih obveznosti iz poslovanja

Kratkoročne obveznosti iz poslovanja se nanašajo na obveznosti do dobaviteljev in na

¹⁹ Knjigovodstvo terjatev (saldakonti terjatev) je računovodstvo, ki zbira, ureja, obdeluje in prikazuje podrobne podatke o terjatvah in njihovem poravnavanju.

²⁰ S 1.1.2006 popravek vrednosti terjatev ni več davčno priznan. Davčno priznani so le odpisi, ki morajo biti upravičeni (utemeljeni morajo biti npr. na podlagi izvršbe).

obveznosti za plače. Revizor tu pregleda odprta stanja in ugotovi podlago za izkazano obveznost in starost obveznosti (izpis iz saldakontov in ujemanje z glavno knjigo ter primerjava s potrjenimi IOP-ji). Revizor preveri osnovo za izkazane obveznosti za plače in njihovo višino primerja s podlago (primerjava obračunov plač s pogodbo o zaposlitvi in kolektivno pogodbo in ujemanje z glavno knjigo). Pri obveznostih za obresti preveri popolnost knjiženja (in če so izkazane morebitne zamudne obresti zaradi zapadlih in neplačanih obveznosti, to se preveri še s potrjenimi IOP-ji) in preveri izkazano višino drugih obveznosti iz poslovanja. Preveriti je potrebno tudi morebitne obveznosti za davke.

Predračunska bilanca stanja

Predračunska bilanca stanja pomeni bilanco stanja, ki prikazuje stanje sredstev in obveznosti do virov sredstev na dan pred vložitvijo načrta finančne reorganizacije. Slovenski računovodski standard 20 (Računovodsko predračunavanje) je usmerjeno k sestavljanju računovodskih predračunov in se konča s predračunsko bilanco stanja, ki prikazuje dvostranski prikaz načrtovanih sredstev in obveznosti do virov sredstev na določeni dan. Metodika je enaka metodiki računovodskega obračunavanja. Za pripravljanje in predstavljanje predračunskih informacij je odgovorno ravnateljstvo. Cilj revizije predračunske bilance stanja je preveriti postavke v predračunski bilanci stanja in ugotoviti, ali so predstavljeni resnično in pošteno.

Revidiranje denarnih sredstev

Preveriti je potrebno vplačila, ki so bila prejeta v podjetju za povečanje osnovnega kapitala (v obliki novih vložkov v denarju) in istočasno preveriti s postavko osnovnega kapitala. Vplačila se preveri na podlagi izpiskov transakcijskega računa in se jih primerja s knjiženim stanjem v glavni knjigi.

Revidiranje kapitala

Pri kapitalu revizor preveri način pokrivanja izgube preteklih let s sestavinami kapitala in preveri konverzijo (spremembo) v kapital (novi vložki v kapital) in jo primerja z načrtom finančne reorganizacije podjetja. Izguba preteklih let se pokriva z rezervami in prenesenim dobičkom preteklih let.

Revidiranje dolgoročnih obveznosti iz financiranja, dolgoročnih obveznosti iz poslovanja, kratkoročnih obveznosti iz financiranja, kratkoročnih obveznosti iz poslovanja

Tu pa revizor primerja njihovo stanje v predračunski bilanci stanja s stanjem v obračunski bilanci stanja, pogleda pa tudi, v kateri razred upnikov so razvrščeni na podlagi načrta finančne reorganizacije. Razvrstitev v določen razred pomeni odstotek poplačila upnika.

4.5 Praktični primer izdelovanja bilanc in izkazov pri stečajnem postopku in vloga revizorja

Empirična raziskava ZFPPod kaže, da se je število postopkov na sodiščih, tako stečajev kakor tudi prisilnih poravnav zelo povečalo. V Sloveniji je bil delež stečajev v primerjavi s prisilnimi poravnavami v letu 2000 85% (Berk, 2004, str. 79). Omenila sem že, da vloga revizorja pri stečajnem postopku ni obvezna, vseeno pa je pomembna. Revizorjeva naloga je predvsem proučiti tveganje, da predpostavka o delujočem podjetju morda ni več ustrezna, da lahko potem izdela verodostojen računovodski izkaz. Če je predpostavka o delujočem podjetju vprašljiva, mora revizor pridobiti ustrezne revizijske dokaze. Revizor po pregledu računovodskih izkazov izrazi tudi mnenje:

»Podjetje ni bilo zmožno reprogramirati svojih dolgov v banki. Brez takšne finančne podpore obstaja pomembna negotovost glede njegove sposobnosti nadaljevati kot delujoče podjetje. To utegne zahtevati popravke knjiženih zneskov sredstev in razvrstitve obveznosti. Računovodski izkazi tega ne razkrivajo».

Nadaljevanje mnenja je lahko s pridržkom:

»Če ne upoštevamo opustitve informacij, omenjenih v prejšnjem odstavku, so po našem mnenju računovodski izkazi resnična in poštena slika finančnega stanja podjetja 31. decembra 20XX in izida njegovega poslovanja v tedaj končanem letu v skladu z ...«.

Lahko pa je mnenje odklonilno, kar bi pomenilo, da so računovodski izkazi podjetja zavajajoči.

Sloveniji je v Sloveniji najpogostejša oblika prenehanja podjetij, predstavljam bilanco stanja pred začetkom stečajnega postopka, bilanco stanja na dan začetka stečajnega postopka, bilanco stanja na koncu prvega trimesečja, izkaz poslovnega izida in unovčenja premoženja med postopkom in izkaz finančnega izida (vse omenjene bilance in izkazi se nahajajo v Prilogi 4). Zaključna stečajna bilanca je opisana v nadaljevanju tega poglavja.

Revizor preverja vse postavke v bilancah na način, ki sem ga omenila v naslovu posebnosti revizije podjetij v stečaju.

Uradni cenilec je ocenil, da je likvidacijska vrednost nepremičnine 370.000, opreme pa 50.000 sit. Revizor in stečajni upravitelj lahko medsebojno sodelujeta, tako da bi vrednost nepremičnine in opreme lahko ocenil tudi revizor. Rešič (2000, str. 44) v svojem članku pravi, da morajo revizorji in ocenjevalci vrednosti sodelovati pri ocenjevanju posameznih postavk v sklopu revidiranja letnih računovodskih izkazov in pri oblikovanju revizorskih mnenj, ki se nanašajo na posamezna sredstva, posamezne obveznosti ali pa na podjetje v celoti. Uspešno sodelovanje ocenjevalcev vrednosti in revizorjev temelji na natančni in jasni

določitvi naloge ocenjevalcem in strokovni ocenitvi vrednosti podjetja. Revizorji morajo od ocenjevalcev zahtevati, da ocenjujejo skladno s slovenskimi poslovno finančnimi standardi in kodeksom poklicne etike ocenjevalca vrednosti.

Stečajni upravitelj pregleda zaloge osnovnih sredstev, surovin in materiala ter zaloge nedokončane proizvodnje in jih popiše. Na podlagi popisa je bil ugotovljen primanjkljaj zalog surovin 1.500 sit, ki je bil nato zaračunan odgovorni osebi v znesku 1.600 sit. Tako je bila vrednost zalog surovin in materiala zmanjšana iz 21.500 sit na 20.000 sit, povečal pa se je denar. Dolgoročne finančne naložbe predstavljajo trinajst delnic po tržni vrednosti 5.200 sit za eno (skupaj 67.600 sit), skupščina pa je sprejela sklep o izplačilu dividend 300 sit na delnico. Druge terjatve sestavljata terjatev do odgovornega za primanjkljaj 1.600 sit in terjatev do družbe DD za dividende 3.900 sit (trinajst delnic po 300 sit).

Med kratkoročnimi terjatvami jih je za 8.000 sit zastaranih. Za obveznosti do dobaviteljev (navadnih upnikov) 40.000 sit je že potekel rok za prijavo. Med obveznostmi do zaposlenih jih je za 80.000 sit iz naslova neizplačanih bruto plač v zadnjih treh mesecih pred začetkom stečajnega postopka, prispevkov za socialno varnost delodajalca 12.000 sit in neizplačanih odpravnin 20.000 sit. Torej: za 85.000 dolgoročnih in za 15.000 sit kratkoročnih terjatev, od tega za - 2.000 sit pobotanih in za - 8.000 sit zastaranih, skupaj 80.000 sit. Stečajni upravitelj je prerekal terjatve navadnih upnikov v znesku 17.000 sit. Te se izkažejo posebej. Med terjatvami navadnih upnikov je tudi terjatev 17.496 sit, ki se po pogodbi ne obrestuje, v plačilo pa zapade natanko dve leti po začetku stečajnega postopka. Dolgoročne in kratkoročne obveznosti iz financiranja (posojil) so zavarovane s hipoteko na nepremičnini. Med kratkoročnimi terjatvami in obveznostmi jih bo za 12.000 sit pobotanih na dan začetka stečajnega postopka.

Ker so posojila poslovne banke zavarovana s hipoteko na nepremičnini, se dolgoročne in kratkoročne obveznosti iz financiranja oziroma obveznosti za prejeta posojila izkažejo v skupnem znesku 330.000 sit kot obveznosti do ločitvenih upnikov. Stečajni upravitelj mora pregledati račune nabav in prodaj za obveznosti do dobaviteljev v vrednosti 250.000 sit, preveriti mora tudi, če so terjatve, ki jih je prijavil upnik, previsoke. Obveznosti do navadnih upnikov sestavljajo: obveznosti do dobaviteljev (250.000 sit), terjatve, ki jih dobavitelji niso pravočasno prijavili (- 40.000 sit), prerekane terjatve upnikov, ki se izkažejo posebej (- 17.000 sit), terjatve upnikov, ki bodo pobotane in se izkažejo posebej (- 12.000 sit), zmanjšanje vrednosti terjatve navadnega upnika zaradi diskonta (- 2.496 sit), prištejemo pa razliko med celotnimi obveznostmi do zaposlenih (162.000 sit) in obveznostmi, ki imajo pri poplačilu prednost (112.000 sit).

Recimo, da se v prvih treh mesecih po začetku stečajnega postopka zgodijo naslednji dogodki: podjetje za določen čas zaposli potrebno število ljudi in jim izplača plače (400 sit), stečajnemu upravitelju je povrnilo stroške in izplačalo nagrado (50 sit), nepremičnina, obremenjena s hipoteko, je bila prodana za 320.000 sit. Iz kupnine je podjetje izplačalo

ločitvene upnike, oprema v finančnem najemu je bila vrnjena najemodajalcu, podjetje je dokončalo proizvodnjo ter pri tem porabilo vse surovine in material; proizvode je prodalo za 102.000 sit in obračunalo 20.400 sit davka na dodano vrednost, finančno naložbo je prodalo za 62.000 sit, izterjalo je vse terjatve, stroški stečajnega postopka so bili poplačani v celoti.

Potrebno je sestaviti tudi izkaz poslovnega izida in unovčenja premoženja in izkaz finančnega izida. V primeru, da bi stečajni upravitelj prodal opremo za ocenjeno vrednost 50.000 sit, da so vsi spori s prerekanimi terjatvami končani in da znašajo dokončno ugotovljeni stroški stečajnega postopka še 5.500 sit, bi bila zaključna bilanca takale:

Tabela 4: Zaključna stečajna bilanca (v sit)

AKTIVA		PASIVA	
Denarna sredstva	190.550	Obveznosti do ločitvenih (navadnih) upnikov	10.000
Izguba	82.214	Obveznosti za usklajene, v postopku prerekanje terjatve upnikov	17.000
		Obveznosti do navadnih upnikov	240.214
		Obveznosti za stroške stečajnega upravitelja	5.550
Skupaj	272.764	Skupaj	272.764

Vir: Prisilna poravnava, stečaj in prenehanje kapitalskih družb, 2002, str. 34.

Stečajni upravitelj mora sestaviti še zaključni izkaz poslovnega izida in unovčenja premoženja ter zaključni izkaz finančnega izida, ki se nahajata v Prilogi 4. Končna razdelitev bi bila takšna:

Vrednost stečajne mase	190.550
- Naporavnani stroški stečajnega postopka	5.550
Stečajna masa za razdelitev	185.000

Odstotek poplačila navadnih upnikov (267.214 sit) = stečajna masa za razdelitev / terjatve upnikov * 100 = 185.000 / 267.214 * 100 = 69%. Poplačani bi bili 69-odstotno.

4.5.1 Napake, prevare in zlorabe

Pri revidiranju revizor večkrat ugotovi prevare in napake, še posebno pri revidiranju podjetij v težavah. Mednarodni revizijski standard 240 podrobno opisuje prevare in napake. Prevara je namerno napačna navedba računovodskih informacij enega ali več članov uprave, sodelavcev ali tretjih oseb. Prevara tako obsega prikrojavanje, ponarejanje ali spreminjanje evidenc oziroma listin, nezakonito prisvajanje sredstev, prikrivanje ali opuščanje učinkov poslovnih dogodkov v evidenci, evidentiranje poslovnih dogodkov, ki se niso zgodili ali namerne

napačne uporabe računovodskih usmeritev. Napaka je nenamerna pomota v računovodskih informacijah. Primeri napak bi bili matematične ali pisarniške napake v evidencah, spregled ali napačno razumevanje dejstev in nenamerna napačna uporaba računovodskih usmeritev.

Skamličeva (2004, str. 13-14) pravi, da se v svetu pojavljajo prevare kot visoko tveganje in lahko resno ogrozijo posamezno podjetje. Največ prevar, pravi Skamličeva, je posledica prevar, ki so jih povzročili člani posloводства. Nagnjenost k prevaram je enaka v vseh gospodarskih dejavnostih in je po svetu enako razporejena. Prav tako prevare niso odvisne od velikosti podjetja.

Odgovornost zunanjega revizorja je, da opravi revizijo z ustrežno mero poklicne nezaupljivosti, da bi lahko prepoznal vse okoliščine, ki bi lahko privedle do tega, da bi računovodski izkazi vsebovali bistveno napačne navedbe, ki bi lahko vplivale na mnenje revizorja o računovodskih izkazih. Ustrezna mera poklicne nezaupljivosti je izredno pomembna, ko se revizor vpraša o možnosti obstoja prevare v revidiranem podjetju (Skamlič, 2004, str. 16).

Področja, ki so najbolj izpostavljena prevaram in korupciji so naslednja: informacijska tehnologija, zaposlovanje, zaupne informacije, sponzorstva, potni stroški in drugi izdatki za službena potovanja, poslovanje z gotovino, nabava in javna naročila, prodaja sredstev in razpolaganje z njimi, najem, prihodki državnega proračuna (pobiranje davkov), finančni sistem in postopki, posebno pozornost je potrebno nameniti financiranju programov iz državnega proračuna in podeljevanju koncesij in plačam (Povh, 2003, str. 7-29).

Varanelli (2005, str. 11-12) se sprašuje, zakaj se podjetja v Sloveniji odločijo za spremembo firme tik pred stečajem. Pravi, da dolžniki tik pred vložitvijo predloga za začetek stečajnega postopka spremenijo ime podjetja v drugo ime. Upniki, ki so poslovali s tem podjetjem, pri objavi stečaja v Ur. l. RS pogosto tako spregledajo, da je ravno to podjetje njihov dolžnik. Za večji učinek lahko dolžnik poleg firme spremeni tudi sedež (kar se pri nas pogosto dogaja). V tem primeru je edini element, povezan z dolžnikovim premoženjem, le matična številka družbe, ki pa jo upniki spregledajo ali je niti ne poznajo. Na takšen način se skuša dolžnik (uprava in lastniki) razbremeniti odgovornosti na podlagi pravil ZFPPod. Tako upniki prepozno prijavijo terjatve (prijaviti jih morajo dva meseca po objavi o začetku stečajnega postopka) in predsednik stečajnega senata mora tako terjatev zavreči. Varanelli tudi pravi, da je mogoče to preprečiti. Tako bi lahko sodišče v sklepu o začetku stečajnega postopka zapisalo tudi prejšnji naziv podjetja. Tudi stečajni upravitelj bi lahko obvestil upnike o spremembi.

Za predlagatelje so posebej problematični primeri, kjer bilance družbe izkazujejo kot premoženje izključno terjatve v visokih zneskih, ki se med stečajnim postopkom ponavadi izkažejo za neizterljive in je potrebno ustaviti nadaljnje unovčenje razdelitvene mase, saj bi nadaljnja izvedba postopka povzročila nesorazmerne stroške. Stečajni postopki s premajhno

stečajno maso pomenijo tudi zlorabo stečajnega postopka za izognitev odškodninske odgovornosti po ZFPPod. Praksa zadnjih treh let je pokazala, da v 98 odstotkih primerov začetek teh stečajnih postopkov predlagajo dolžniki in to tedaj, ko so poprej premoženje družbe preusmerili drugam. Zaradi pomanjkanja premoženja stečajnega dolžnika in s tem povezanega takojšnjega zaključka stečajnega postopka ni mogoče uveljavljati odškodninske odgovornosti posloводства in lastnikov družb (Dolenc, 2005, str. 7).

5 SKLEP

Podjetje, ki je dalj časa plačilno nesposobno, ima dva možna izhoda. Ali nadaljuje poslovanje, ki je možno le ob uspešni sanaciji pri prisilni poravnavi ali pa preneha z delovanjem. Prisilna poravnava omogoči dolžniku, da z izvedbo ustreznih metod finančne reorganizacije zagotovi pogoje za nadaljnje poslovanje. Stečaj, likvidacija in ukinitvev za podjetje pomenijo propad in tako rekoč izločitev iz gospodarskega okolja, panoge in trga. Pomenijo prenehanje opravljanja njegove dejavnosti. Po stečaju sledi le še prodaja premoženja podjetja oziroma fizičnih oseb, ki opravljajo dejavnost in izbris iz sodnega registra. Stečaj povzroča gospodarsko škodo, kadar posledica ni prerazporeditev ekonomskih dejavnikov iz manj v bolj produktivne namene.

Veliko je podjetij, ki zaidejo v finančne težave in ki ne vidijo izhoda. V vsaki državi so sprejeti predpisi v primeru takšnih težav z namenom, da se dolžniku pomaga izboljšati finančni položaj ter da se pomaga upnikom pri poplačilu njihovih terjatev. Tudi v Sloveniji imamo Zakon o stečaju, prisilni poravnavi ter likvidaciji, Zakon o finančnem poslovanju, Zakon o revidiranju in še veliko revizijskih kot tudi računovodskih predpisov.

Revidiranje likvidacijskega, stečajnega postopka in postopka prisilne poravnave zahteva od revizorja ne samo običajno strokovno usposobljenost, temveč tudi tako izkušnje v likvidacijskih in stečajnih postopkih kakor tudi dodatna strokovna znanja, predvsem s področja prava. Tudi v stečajnem postopku in postopku likvidacije, ko vloga revizorja po Zakonu o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji ni obvezna, je pa pomembna za upnike in dobavitelje v primeru, ko bi podjetje nadaljevalo poslovanje, čeprav po vsej verjetnosti podjetje nima dovolj sredstev za plačilo revizorja. Revizor je tudi v pomoč stečajnim, likvidacijskim upraviteljem in upraviteljem prisilne poravnave, ki morajo pregledati ogromno količino dokumentacije, saj včasih upravitelji le stežka pridejo do vpogleda v poslovne knjige dolžnika, ker jim lahko prejšnja uprava ali lastniki to onemogočajo.

6 LITERATURA IN VIRI

LITERATURA

1. Altman I. Edvard: Corporate Financial Distress. New York : John Wiley & Sons, 1983. 368 str.
2. Bergant Živko: Izvajanje zakona o finančnem poslovanju podjetij. IKS, Ljubljana, 2000, 9, str. 65-92.
3. Berk Aleš: Plačilna sposobnost slovenskih podjetij in neposredni učinki njenega zakonodajnega urejanja. Revizor, Ljubljana, 2004, 3, str. 79-91.
4. Berk Aleš: Reševanje problematike plačilne nesposobnosti in finančne nediscipline kliče po večji preglednosti. Revizor, Ljubljana, 2004, 9, str. 78-82.
5. Berk Aleš: Učinki zakona o finančnem poslovanju podjetij na prestrukturiranje slovenskega gospodarstva. Revizor, Ljubljana, 2004, 6, str. 54-65.
6. Brigham F. Eugene: Fundamentals of Financial Management. Seventh edition, University of Florida : Dryen Press, 1995. 843 str.
7. Cimperman Jasna: Revizija podjetij v stečaju. Specialistično delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 1993. 93 str.
8. Čok Slavica: Računovodska poročila pri podjetjih v stečaju. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 1997. 58 str.
9. Dolenc Mile: Izbris gospodarskih družb po določbah ZFPPod. Pravna praksa, Ljubljana, 2005, 38, str. 6-8.
10. Gabrič Primož: Verjetnost obstoja prerokane terjatve. Pravna praksa, Ljubljana, 2005, 46, str. 6-7.
11. Grahek Stane: Stečajni postopki, prisilne poravnave, likvidacije: uradni seznam oseb, zoper katere so začeti, tečejo ali so že dokončani navedeni postopki. Ljubljana : založba Finance, 1993. 183 str.
12. Hieng Gregor, Hieng Romana: Prisilna poravnava, stečaj in likvidacija kapitalske družbe s pravnega in računovodskega vidika. Revija IKS, Ljubljana, 1996, 11, str. 125-184.
13. Hieng Romana: Prisilna poravnava, stečaj in prenehanje kapitalskih družb. IKS, Ljubljana, 2002, 6, str. 9-39.
14. Hočevar Marko, Igličar Sandi: Osnove računovodstva. Tretja izdaja, Ljubljana : založba Ekonomska fakulteta Ljubljana, 2001. 461 str.
15. International Financial Reporting Standards, including International Accounting Standards: International Accounting Standards Board. London, IASCF, 2004. 2199 str.
16. Isailovič Nina: Prenehanje podjetij v Sloveniji. Diplomsko delo. Univerza v Ljubljani : Ekonomska Fakulteta, 2002, 49 str.
17. Kavčič Slavka: Krizne razmere v gospodarstvu in vloga analitikov v posebnih razmerah. Zbornik referatov 2. strokovnega posvetovanja o sodobnih vidikih analize poslovanja in

- organizacije. Portorož : Zveza ekonomistov Slovenije – sekcija za poslovno analizo, 1996, str. 28-43.
18. Kavčič Slavka, Koželj Stanko, Odar Marjan: Organiziranost računovodstva v slovenskih podjetij. Revizor, Ljubljana, 1997, 12, str. 34-44.
 19. Kocbek Marijan: Prenehanje in likvidacija gospodarskih družb. Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1994, 15, str. 65-69.
 20. Kolenc Franc: Posebnosti pri revidiranju likvidacijskih postopkov. Revizor, Ljubljana, 1995, 5, str. 7-25.
 21. Kolenc Franc: Vloga revizorja pri likvidacijskem postopku. Revizor, Ljubljana, 1995a, 2-3, str. 7-21.
 22. Koletnik Franc: Mednarodne smernice za revidiranje. Ljubljana, zveza društev računovodskih in finančnih delavcev Slovenije, 1992. 217 str.
 23. Kumer Igor: Analiza prenehanja podjetij v RS s poudarkom na stečajih v obdobju od 1995-2000. Magistrsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2001. 88 str.
 24. Mlinarič Franjo: Ali bo zakon o finančnem poslovanju podjetij res opravil s finančno disciplino?. IKS, Ljubljana, 2000, 6, str. 15-37.
 25. Movrin Polona: Prisilna poravnava kot najugodnejša rešitev. [URL: http://www.pokojnina.com/zg/mediji/mediji_200308.htm], 30.8.2003.
 26. Novak Krajšek Darja: O potrebnih spremembah stečajne zakonodaje. Pravna praksa, Ljubljana, 2005, 42, str. 8-11.
 27. Novak Krajšek Darja: Predlog sprememb ZPPSL, ZFPPOd in ZPP. Pravna praksa, Ljubljana, 2005, 8, str. 13-15.
 28. Parkinson L. Kenrth, Kallberg G. Jarl: Corporate Liquidity: A Guide to Managing Working Capital. Homewood, Business One Irwin, 1993. 399 str.
 29. Petrovčič Jože: Stečajni ples, kupci zadovoljni. [URL: <http://www.notranjske-novice.si/podjetnistvo/102206/>], 3.1.2006.
 30. Plavšak Nina, Bergant Živko: Zakon o finančnem poslovanju s komentarjem. Ljubljana : Gospodarski vestnik, 2000. 208 str.
 31. Plavšak Nina, Prelič Saša: Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji s komentarjem. Ljubljana : Gospodarski vestnik, 2000. 608 str.
 32. Polutnik Lidija, Berk Aleš: Proces vzpostavljanja finančne discipline v Sloveniji. Revizor, Ljubljana, 2005, 1, str. 64-73.
 33. Povh Dragica: Vloga notranjih revizorjev pri odkrivanju prevar in korupcije ter načrtovanju boja proti njim, Revizor, Ljubljana, 2003, 11, str. 7-29.
 34. Repovž Leon: Upravljanje in vodenje podjetij v krizi. Revizor, Ljubljana, 1993, 3, str. 47-59.
 35. Resčič Valter: Kaj mora revizor vedeti o ocenjevanju vrednosti podjetja?. Revizor, Ljubljana, 2000, 3, str. 42-52.
 36. Rijavec Vesna: Civilno izvršilno pravo. Ljubljana, Gospodarski vestnik, 2003. 501 str.
 37. Skamlič Janja: Odgovornost zunanjega revizorja pri odkrivanju prevar v računovodskih izkazih. Revizor, Ljubljana, 2004, 4-5, str. 9-27.

38. Skok Peter: Vloga revizorja pri odkrivanju in preprečevanju kriz. Revizor, Ljubljana, 1993, 4, str. 60-68.
39. Štular Balželj Andreja: Preveritev obračunske in predračunske bilance stanja podjetja SANJE d.o.o. v postopku prisilne poravnave. Ljubljana, Slovenski inštitut za revizijo. 2002. 36 str.
40. Taylor, Glezen: Auditing: Integrated Concepts and Procedures. Fifth Edition. New York : John Wiley & Sons, 1991. 1991 str.
41. Turk Ivan: Angleško – slovenski slovar izrazov v mednarodnih računovodskih standardih. Revizor, Ljubljana, 1992, 3, str. 10-78.
42. Varanelli Luigi: Sprememba firme pred stečajem – pravica ali zloraba?. Pravna praksa, Ljubljana, 2005, 44/45, str. 11-12.
43. Volk Dida: Prisilna poravnava in izvršba. Pravna praksa, Ljubljana, 2005, 2, str. 12-13.
44. Volk Dida: Upravna izplačilna prepoved – dolžnosti dolžnikovega dolžnika. Pravna praksa, Ljubljana, 2005, 2, str. 17-18.
45. Weston J. Fred, Siu A. Juan, Johnson A. Brian: Takeovers, Restructuring and Corporate Governance. Third edition. New Jersey : Prentice Hall, 2001. 689 str.
46. Wood R. Phillip: Principles of International Insolvency. London : Sweet and Maxwell, 1995. 391 str.

VIRI

1. Alternatives to bankruptcy.
[URL: http://www.bankruptcy.co.uk/bankruptcy_alternatives.html], 16.6.2005.
2. Collins: English dictionary. First edition. The University of Birmingham, 1995. 1951 str.
3. Dolinar Ksenija, Knop Seta: Leksikon Cankarjeve založbe. Tretja izdaja, Ljubljana, Cankarjeva založba, 1994. 1216 str.
4. iBON. [URL: <http://www.ibon.com/estoritve.jsp>], 25.12.2005.
5. Izbris gospodarskih družb iz sodnega registra brez likvidacije. [URL: <http://www.e-financar.com/index.php?option=content&task=view&id=4103>], 17.8.2005.
6. Legal Framework for Business in Slovenia. Ljubljana : Gospodarski vestnik, 1995. 307 str.
7. Mednarodni standardi revidiranja in mednarodna stališča o revidiranju. Ljubljana, Slovenski inštitut za revizijo, 2005.
8. Odredba o merilih za določanje nagrad stečajnim upraviteljem, upraviteljem prisilne poravnave in likvidacijskim upraviteljem (Ur. l. RS, št. 16/02).
9. Pravilnik o načinu izvrševanja nalog ob uvedbi postopka prisilne poravnave (Ur. l. RS, št. 71/97).
10. Predlog zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1): Poročevalec državnega zbora RS. Ljubljana, 2005, 85, str. 32-33.
11. Prisilne poravnave, stečajni, likvidacije: Ekonomsko ogledalo, Ljubljana, 2002, 4. [URL: <http://www.sigov.si/zmar/arhiv/og0402/eosl0402.html>], april 2002.

12. Radenska uničuje konkurenta. [URL: http://24ur.com/bin/article.php?article_id=3061910&show_media=16066723], 29.9.2005.
13. Radenska za stečaj. [URL: http://24ur.com/bin/article.php?article_id=3061620], 24.9.2005.
14. Rogaška Slatina. [URL: http://www.24ur.com/bin/article.php?article_id=3064478], 16.11.2005.
15. Slovar slovenskega knjižnega jezika. [URL: <http://bos.zrcsazu.si/cgi/neva.exe?name=sskj&expression=nekurantne+zaloge&tch=14>], 24.5.2000.
16. Slovenski poslovnofinančni standardi (Ur. l. RS, št. 56/01).
17. Slovenski računovodski standardi 2001. Ljubljana : Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 2002. 314 str.
18. Slovenski računovodski standardi 2006. [URL: http://www.si-revizija.si/racunovodje/SRS_2006.php], 3.1.2006.
19. Stečajni, likvidacijske in prisilne poravnave objavljene od 14.05.2005 do 10.09.2005. [URL: <http://www.revijakapital.com/kapital/stecajnica.php>], 14.9.2005.
20. Stečajni, likvidacijske in prisilne poravnave slovenskih gospodarskih družb. [URL: <http://www.idoo.si/mesecna.asp>], december 2005.
21. Stečajni v Sloveniji – 2001, 2002. [URL:<http://www.sid.si/sidslo.nsf/f1?OpenFrameSet&Frame=main&Src=/sidslo.nsf/0/553E0B01D8000373C1256CCB004F4814?OpenDocument>], 14.9.2005.
22. Svetovanje in izvedba postopkov po Zakonu o finančnem poslovanju podjetij in svetovanje v insolvenčnih zadevah (stečajni in prisilne poravnave). [URL: <http://www.davcnosvetovanje.com/dokument.asp?src=dokumenti/gospodarskosvet.htm>], 20.9.2005.
23. Zakon o finančnem poslovanju podjetij - ZFPPod (Ur. l. RS, št. 54/99, 110/99, 97/00 Odl.US: UI 264/99-40, 50/02 Skl.US: U-I-135/00-60, 93/02 Odl.US: U-I-135/00-77).
24. Zakon o gospodarskih družbah – ZGD – UPB1 (Ur. l. RS, št. 15/05).
25. Zakon o gospodarskih družbah s komentarjem. Ljubljana : Gospodarski vestnik, 2002. 1065 str.
26. Zakon o izvršbi in zavarovanju – ZIZ – UPB1 (Ur. l. RS, št. 40/04).
27. Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji – ZPPSL (Ur. l. RS, št. 67/93, 74/94 Odl.US, 8/96 Odl.US: U-I-114/95, 25/97, 39/97, 1/99, 52/99, 101/01 Odl.US: Up-148/01, 42/02, 58/03).
28. Zakon o revidiranju – ZRev-1 (Ur. l. RS, št. 11/01, 118/05 Odl.US: U-I-219/03-25).
29. Zakon o računovodstvu - ZR (Ur.l. RS, št. 23/99, 30/02).

PRILOGE

Priloga 1 - Sklep o začetku postopka prisilne poravnave podjetja XYZ d.o.o., Ljubljana

SKLEP

Okrožno sodišče v Ljubljani, Oddelek za gospodarsko sodstvo je v poravnalnem senatu, ki ga sestavljajo sodnik Janez Novak kot predsednik senata ter sodnici Jožica Novak in Cvetka Novak kot članici senata, v postopku prisilne poravnave nad dolžnikom XYZ d.o.o., Ljubljana na predlog dolžnika, z dne AA.BB.2004

s k l e n i l o :

Začne se postopek prisilne poravnave nad dolžnikom XYZ d.o.o., Ljubljana, matična številka 1111111, šifra dejavnosti 22.222. Za upravitelja prisilne poravnave se določi Andrej Novak, odvetnik iz Ljubljane. Upnike se poziva, da poravnalnemu senatu z vlogo v dveh izvodih in priloženimi dokazi, v tridesetih dneh od objave oklica o začetku prisilne poravnave v Uradnem listu Republike Slovenije, prijavijo svoje terjatve, nastale do nabitja oklica o začetku postopka prisilne poravnave na oglasno desko sodišča.

V petčlanski upniški odbor se imenujejo upniki:

ABC, Bleiweisova xx, Kranj,
DEF, Zaloška yy, Novo mesto,
GHI, Medveškova zz, Maribor,
JKL, Prihova uu, Celje,
MNO, Seidlova cc, Portorož.

Dolžnik je dolžan v roku petnajstih dni založiti predujem v višini 1.000.000,00 SIT na račun sodišča in poravnalnemu senatu predložiti dokaz o nakazilu. Dolžnik je dolžan poravnalnemu senatu v roku treh mesecev (do CC.DD.2005) predložiti načrt finančne reorganizacije, sicer bo poravnalni senat postopek prisilne poravnave ustavil.

O b r a z l o ž i t e v :

Dolžnik je dne BB.CC.2004 vložil predlog za sklenitev prisilne poravnave.

Dolžnik je vložil predlog za začetek prisilne poravnave, ki vsebuje vse podatke, kot jih mora vsebovati (1. in 3. odstavek 24. člena Zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, Ur. l. RS št. 67/93 in 39/97 in 52/99 - v nadaljevanju ZPPSL). Predlogu so priložene tudi vse listine, ki jih zahteva zakon (2. odstavek 24. člena ZPPSL), iz katerih izhaja utemeljenost predloga za začetek prisilne poravnave.

Dolžnik je plačilno nesposoben in prezadolžen. Dolžnik je imel na dan AB.BC.2004 blokiran transakcijski račun pet dni, poleg tega pa znašajo njegove kratkoročne zapadle obveznosti, ki jih dolžnik ne more poravnati, več kot 200.000.000,00 SIT. Dolžnik pa je tudi prezadolžen, saj znašajo njegove obveznosti 600.000.000,00 SIT ob v sodni register vpisanem osnovnem kapitalu 300.000.000,00 SIT. Poleg tega pa bi po oceni dolžnika izguba, če ne bi dolžnik pričel s finančno reorganizacijo, ob koncu leta znašala več kot 200 mio SIT.

Glede na zgoraj navedeno dolžnik izkazuje vse pogoje za začetek postopka prisilne poravnave, saj je prezadolžen in kapitalsko neustrezen ter insolventen (2. člen ZPPSL v zvezi s 6., 7. in 12. členom ZFPPod).

Zaradi izkazanih razlogov za začetek postopka prisilne poravnave ter predloženih dokazil, je poravnalni senat izdal sklep o začetku postopka prisilne poravnave (1. Odstavek 27. člena ZPPSL).

S sklepom je poravnalni senat naložil dolžniku tudi založitev predujma za kritje stroškov postopka (2. odstavek 27. člena ZPPSL), imenoval upniški odbor (21. člen ZPPSL) ter postavil upravitelja prisilne poravnave.

PRAVNI POUK: Zoper ta sklep je dopustna pritožba v roku osmih dni od prejema sklepa oziroma od nabitja sklepa na oglasno desko sodišča. O pritožbi, ki se vloži pri naslovnem sodišču, odloča Višje sodišče v Ljubljani. Pritožba ne zadrži izvršitve tega sklepa. Zoper odločbo o določitvi upravitelja prisilne poravnave je v roku osmih dni dovoljen ugovor na poravnalni senat. O ugovoru odloči poravnalni senat.

OKROŽNO SODIŠČE V LJUBLJANI
dne AA.BB.2004

Predsednik poravnalnega senata

sodnik Janez Novak

Priloga 2 - Program prenehanja delovnih razmerij

PODATKI O DOLŽNIKU:

Firma dolžnika: _____

Naslov sedeža dolžnika: _____

Šifra dejavnosti dolžnika po standardni klasifikaciji dejavnosti: _____

Matična številka dolžnika: _____

Davčna številka: _____

Število zaposlenih delavcev: _____

Število delavcev, ki jim bo zaradi finančne reorganizacije prenehalo delovno razmerje, in sicer skupno število delavcev: _____, od tega na sedežu dolžnika oziroma v njegovih dislociranih enotah v sestavi:

Sedež dolžnika, število delavcev: _____

Naziv enote: _____

Naslov: _____

Matična številka enote: _____, število delavcev: _____

PODATKI O DELAVCIH

se sporočijo posebej za delavce na sedežu dolžnika oziroma na vsaki njegovi dislocirani enoti oziroma enoti v sestavi v obliki tabel:

Naziv/opis delovnega mesta	Naziv poklicne/strokovne kvalifikacije	Število delavcev	Rok prenehanja delovnega razmerja (v dnevih)

UTEMELJITEV PROGRAMA PRENEHANJA DELOVNIH RAZMERIC

v obsegu ene do dveh strani, v kateri se obvezno navede tudi predviden datum pravnomočnosti prisilne poravnave in roke sprejemanja finančne reorganizacije.

KONTAKTNE IN ODGOVORNE OSEBE:

Ime in priimek, naslov in telefonska številka kontaktne oziroma kontaktnih oseb: _____

Ime in priimek, funkcija odgovorne osebe: _____

Kraj in datum:

M.P.

Podpis odgovorne osebe:

Priloga 3

I. Bilanca stanja

Sredstva

1. Neopredmetena osnovna sredstva

- koncesije, patenti, licence, blagovne znamke in podobne pravice,
- predujmi za neopredmetena osnovna sredstva.

2. Opredmetena osnovna sredstva

- zemljišča, zgradbe, proizvodjalna in druga oprema, osnovna čreda, večletni nasadi, opredmetena osnovna sredstva v izdelavi oziroma gradnji, predujmi za opredmetena osnovna sredstva, v finančni najem vzeta osnovna sredstva.

3. Zaloge

- material, nedokončana proizvodnja, proizvodi in trgovsko blago in predujmi za zaloge.

4. Terjatve, nastale do začetka postopka

- terjatve do kupcev, terjatve za nevplačani vpisani kapital, druge terjatve, varščine, terjatve, obremenjene s stranskimi pravicami in tiste, ki bodo v času postopka pobotane.

5. Terjatve, nastale v času postopka

- terjatve do kupcev, druge terjatve, varščine in terjatve, obremenjene s stranskimi pravicami.

6. Finančne naložbe

- za prodajo kupljeni delnice in deleži, dana posojila, drugi vrednostni papirji, finančne naložbe, obremenjene s stranskimi pravicami in tiste, ki bodo v času postopka pobotane.

7. Finančne naložbe, nastale v času postopka

- za prodajo kupljeni delnice in deleži, dana posojila, drugi vrednostni papirji, finančne naložbe, obremenjene s stranskimi pravicami.

8. Denarna sredstva

- gotovina v blagajni in prejeti čeki ter denarna sredstva v banki.

9. Izguba

10. Zabilančna sredstva

Obveznosti do virov sredstev

- do lastnikov, izločitvenih upnikov, ločitvenih upnikov, do zaposlenih, ki se poravnavaajo kot stroški postopka, obveznosti za prerekanе terjatve, obveznosti do navadnih upnikov, obveznosti, ki bodo v času postopka pobotane in tiste, ki so nastale v času postopka, obveznosti iz financiranja, nastale v času postopka (dobljena posojila, izdani vrednostni papirji), obveznosti iz poslovanja, nastale v času postopka (do dobaviteljev, zaposlenih, do države, obveznosti za predujme), obveznosti za stroške vodenja postopka (stroški nagrad stečajnemu upravitelju) ter zabilančne obveznosti do virov sredstev.

II. Izkaz poslovnega izida in udenarjenje premoženja v času postopka

Čisti postopki od prodaje v času stečaja

- + sprememba vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje
- + vrednost usredstvenih (aktiviranih) lastnih proizvodov in/ali storitev
- + čisti prihodki od poslovanja
- = kosmati donos iz poslovanja podjetja
- stroški blaga (nabavna vrednost prodanega blaga), materiala in storitev
- stroški dela v času postopka (plače zaposlenih, socialno in pokojninsko zavarovanje, drugi stroški dela)
- amortizacija neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstev
- odpisi obratnih sredstev
- = dobiček/izguba iz poslovanja
- + prihodki od deležev iz dobička
- + prihodki od obresti in drugi prihodki od financiranja
- stroški obresti in drugi odhodki za financiranje
- N = dobiček/izguba iz rednega delovanja
- O + čisti prihodki od udenarjenja terjatev iz začetne bilance
- P + čisti prihodki od udenarjenja finančnih naložb iz začetne bilance
- R. + čisti prihodki od udenarjenja zalog iz začetne bilance
- S. + čisti prihodki od udenarjenja neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstev iz začetne bilance
- T. + drugi čisti prihodki od udenarjenja sredstev iz začetne bilance
- U. – stroški postopka (nagrade stečajnemu upravitelju in drugi stroški postopka)
- V. = celotni dobiček ali čista izguba, nastal(a) v času postopka.

III. Izkaz finančnega izida

Začetno stanje denarnih sredstev

A. Prejemki pri udenarjenju premoženja:

- prejemki pri udenarjenju terjatev iz začetne bilance,
- prejemki pri udenarjenju finančnih naložb iz začetne bilance,
- prejemki pri udenarjenju zalog iz začetne bilance,
- prejemki pri udenarjenju neopredmetenih in opredmetenih osnovnih sredstev iz začetne bilance,
- drugi prejemki pri udenarjenju sredstev iz začetne bilance.

B. Prejemki pri delovanju v času postopka - prodaja proizvodov in storitev:

- prejemki od obresti in drugi prejemki pri financiranju,
- drugi prejemki pri poslovanju v času postopka.

C. Razpoložljiva denarna sredstva (A + B).

Č. Izdatki pri delovanju v času postopka - nakupi materiala in storitev:

- izdatki za plače in druge stroške dela,
- izdatki za dajatve,
- izdatki za obresti in druge odhodke za financiranje.

D. Izdatki v zvezi s postopkom - nagrade stečajnemu upravitelju:

- drugi izdatki v zvezi s postopkom.

E. Razpoložljiva denarna sredstva za poplačilo upnikov (C – Č – D):

- izdatki za izplačila ločitvenim upnikom,
- izdatki za izplačila zaposlenim, ki se poravnajo kot stroški postopka,
- izdatki za izplačila navadnim upnikom.

F. Denarna sredstva za izplačila lastnikom.

Priloga 4

Tabela 1: Bilanca stanja na dan pred začetkom stečajnega postopka (v sit)

AKTIVA			PASIVA	
Dolgoročno odloženi stroški razvijanja	1.200	Vpoklicani kapital		60.000
Nepremičnine	650.000	Prenesena izguba		-31.200
Popravek vrednosti nepremičnin	-240.000	Splošni prevrednotovalni popravek kapitala ²¹		38.800
Oprema	350.000	Izguba poslovnega leta		-12.000
Popravek vrednosti opreme	-190.000	Dolgoročne rezervacije za velika popravila		20.000
Oprema, vzeta v finančni najem (leasing)	45.000	Dolgoročne finančne obveznosti (prejeta posojila poslovne banke)		70.000
Dolgoročne finančne naložbe	65.000	Dolgoročne obveznosti iz finančnega najema		45.000
Zaloge surovin in materiala	21.500	Kratkoročne finančne obveznosti (prejeta posojila poslovne banke)		260.000
Zaloge nedokončane proizvodnje	56.200	Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev		250.000
Dolgoročne terjatve do kupcev	85.000	Kratkoročne obveznosti do zaposlenih		162.000
Kratkoročne terjatve do kupcev	15.000			
Nevplačani vpoklicani kapital	3.500			
Aktivne časovne razmejitve	200			
Skupaj	862.600	Skupaj		862.600

Vir: Prisilna poravnava, stečaj in prenehanje kapitalskih družb, 2002, str. 31.

Tabela 2: Bilanca stanja na dan začetka stečajnega postopka (v sit)

AKTIVA			PASIVA	
Nepremičnine pod hipoteko	370.000	Obveznosti do izločitvenih upnikov		45.000
Oprema	50.000	Obveznosti do ločitvenih upnikov		330.000
Oprema, vzeta v finančni najem (leasing)	45.000	Obveznosti do zaposlenih - prednostne terjatve		112.000
Zaloge surovin in materiala	20.000	Obveznosti za prerekane terjatve upnikov		17.000
Zaloge nedokončane proizvodnje	56.200	Obveznosti do navadnih upnikov		228.504
Terjatve do kupcev	80.000	Obveznosti za pobotane terjatve		12.000
Terjatve za vpoklicani kapital	3.500			
Druge terjatve	5.500			
Pobotane terjatve	12.000			
Finančne naložbe	67.600			
Izguba	34.704			
Skupaj	744.504	Skupaj		744.504

Vir: Prisilna poravnava, stečaj in prenehanje kapitalskih družb, 2002, str. 32.

²¹ Izraz splošni prevrednotovalni popravek kapitala se več ne bo uporabljal, ker se tečaj evra do tolarja ne bo več spreminjal.

Tabela 3: Bilanca stanja na koncu prvega trimesečja (v sit)

AKTIVA			PASIVA
Nepremičnine pod hipoteko	-	Obveznosti do izločitvenih upnikov	-
Oprema	50.000	Obveznosti do ločitvenih (navadnih) upnikov	10.000
Oprema, vzeta v finančni najem (leasing)	-	Obveznosti za prekane terjatve upnikov	17.000
Zaloge surovin in materiala	-	Obveznosti do navadnih upnikov	240.214
Zaloge nedokončane proizvodnje	-	Obveznosti za pobotane terjatve	-
Terjatve do kupcev	-	Obveznosti do zaposlenih - prednostne terjatve	-
Terjatve za vpoklicani kapital	-		
Pobotane terjatve	-		
Finančne naložbe	-		
Denarna sredstva	140.550		
Izguba (34.704 + 41.960)	76.664		
Skupaj	267.214	Skupaj	267.214

Vir: Prisilna poravnava, stečaj in prenehanje kapitalskih družb, 2002, str. 33.

Tabela 5: Izkaz poslovnega izida in udenarjenja premoženja med postopkom za prve 3 mesece (v sit)

Čisti prihodki od prodaje med stečajnim postopkom	102.000
Sprememba vrednosti zalog nedokončane proizvodnje in gotovih proizvodov	-56.200
<i>Kosmati donos iz poslovanja</i>	<i>45.800</i>
Stroški surovin in materiala	-20.000
Stroški dela	-400
<i>Dobiček iz poslovanja podjetja</i>	<i>25.400</i>
Stroški obresti	-11.710
<i>Dobiček iz rednega delovanja</i>	<i>13.690</i>
Odhodki od udenarjenja nepremičnine	-50.000
Odhodki od udenarjenja finančne naložbe	-5.600
Stroški postopka (stečajnega upravitelja)	-50
<i>Celotna izguba, nastala med postopkom</i>	<i>-41.960</i>

Vir: Prisilna poravnava, stečaj in prenehanje kapitalskih družb, 2002, str. 33.

Tabela 6: Izkaz finančnega izida (v sit)

<i>Prejemki pri udenarjenju premoženja</i>	<i>471.000</i>
- Prejemki pri udenarjenju terjatev iz začetne bilance	89.000
- Prejemki pri udenarjenju finančne naložbe iz začetne bilance	62.000
- Prejemki pri udenarjenju nepremičnine iz začetne bilance	320.000

<i>Prejemki pri delovanju v času postopka</i>	122.400
- Prejemki pri prodaji proizvodov med postopkom (z DDV)	122.400
<i>Razpoložljiva denarna sredstva</i>	593.400
<hr/> <i>Izdatki pri delovanju v času postopka</i>	-20.800
- Izdatki za plače	-400
- Izdatki za dajatve	-20.400
<i>Izdatki v zvezi s postopkom</i>	-50
- Izdatki za stečajnega upravitelja	-50
<i>Razpoložljiva denarna sredstva za poplačilo upnikov</i>	572.550
<hr/> - Izdatki za izplačila ločitvenim upnikom	-320.000
- Izdatki za izplačila zaposlenim, ki se poravnajo kot stroški postopka	-112.000
<i>Denarna sredstva za izplačila drugim upravičencem</i>	140.550
<hr/>	

Vir: Prisilna poravnava, stečaj in prenehanje kapitalskih družb, 2002, str. 33.